નકલી કિતાબો ખરીદવા પહેલાં અસલી કંપનીની રજીસ્ટર્ડ
થયેલી કિતાબો બીલીમોરામાં મગાવવાનું ધ્યાનમાં રાખવું

ગુલીસ્તાન. ભાગ.

[illegible] તથા ગુજરાતી [illegible] કરનાર. —

શ્રી. [illegible] બીલીમોરીઆ.

પ્રસિદ્ધ [illegible] બીલીમોરા.

[illegible]

[illegible]

પહેલી આવૃત્તિ [illegible] નકલ ૧૦૦૦

સને ૧૯૨૩ ઈસ્વી. [illegible] યઝદજરદી.

સુરત ચૌટાના પુલપર આવેલા "શક્તિ" પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં
નારાયણરાવ લક્ષ્મણરાવ નીકમે છાપ્યું.

કિંમત રૂ. ૦-૮-૦

ગુલીસ્તાને ખાજા

દીબાચો.

આખરી જમાનાના પયગંબર હઝરત મોહંમદ મુસતફા સલ, ની આલમાં અને ઉમ્મતમાં બેહદ અવલીઆઓ થયા છે. તે પૈકી સને ૫૬૧ હીજરીમાં રાજા પૃથ્વીરાજના વખતમાં, હીંદમાં પાક ઇસલામનો પાયો નાંખવા, અને કુફરની જડ ઉખેડવા માટે આખી દુન્યામાં પ્રખ્યાતિ પામેલા, અને કરામતોથી ભરપુર, હીંદલ-વલી, ગરીબ નવાઝ, અતાયે રસુલ, હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી, અજમેરી રહ, છે, એ પાક બુઝુર્ગ વલી અલ્લાહનાં નામ ઉપર, તમામ મુસલમાનો પોતાના માલ અને જાનથી ફીદા થાય છે, અને તેમના ઉર્સ યાને મેળા વખતે અજમેર શરીફમાં લાખો માણસો ભેગા થાય છે. અને તેમની મઝારે શરીફની ઝીયારતનો લાભ લઇ પોતાની મુરાદો હાંસલ કરે છે, એવા પાક, અને આલીશાન બુઝુર્ગના એહવાલો ફારસી, અને ઉરદુ, કિતાબોમાં લખાયેલા છે. પરંતુ ગુજરાતીમાં એવી કોઇ કિતાબ આજ સુધી પુરી તવારીખની છપાયલી નહીં હોવાથી, તેમજ એવી કિતાબની ઘણાં ભાઇઓ ખાહેશ ધરાવતા હોવાથી, કેટલીક ઉરદુ, ફારસી કિતાબોનાં આધારે આ કિતાબ ગુલીસ્તાને ખાજા, ઉરદુ

જબાન, 'અને ગુજરાતીમાં હરફોમાં છપાણી છે. એમાં હઝરત ખાજા સાહેબની પયદાયશ, અને કરામાતો, અને અવલાદ અને વફાત, તથા હીંદમાં અજેપાલ જોગી, અને પૃથુરાજ સાથે થએલી લડાઇ, અને અજમેર શરીફમાં તેમનો રોઝો છે. તેની તવારીખ તેમજ મસજીદો વીગેરે મકાનો બાબત તથા બીજી ઘણી બાબતોનો સમાવેશ કરવમાં આવ્યો છે.

હઝરત ખાજા સાહેબની શાનમાં નામીચા શાએરોએ જોડેલી કવ્વાલી ગઝલો, તથા બીજી હકાની ગઝલો વીગેરે પણ દાખલ કરવામાં આવ્યું છે.

હઝરત ખાજા સાહેબ ઉપર ફીદા થનારા, આ કિતાબ ખરીદ કરી, તેમનાં એહવાલથી વાકેફ થશે, એટલુંજ નહીં, પરંતુ સવાબે દારેન હાસીલ કરી શકશે. વળી એમાં ખાજાની શાનમાં અને બીજી હકાની ચીજો દાખલ કરવામાં આવેલી હોવાથી, જેમ મારી બીજી કિતાબો મુસલમાન ભાઇઓમાં માન પામી છે. તેજ પ્રમાણે આ કિતાબ પસંદ પડી છે, અને તેથી ત્રીજીવાર છપાવી છે

આશા રાખું છું, કે આ કિતાબમાં કોઇને કાંઇ ભૂલ નજર આવે, તો તે માટે મને દર ગુજર કરશો. કેમકે હદીસે શરીફમાં પણ આવ્યું છે; કે 'અલ ઇનસાનો મુરકબે-ખુન, ખીતા વ નિસ-યાન.” યાને ઇનસાન ભૂલને પાત્ર માટે કંઇ પણ ભુલ થાય એ બનવા જોગ છે.

તા. } લી૦ દુઆગો.

મીર સૈયદઅલી કાદરી.

ગુલીસ્તાને ખાજા.

બિસમિલ્લા હિર રહમા નિર રહીમ.

અલ હમદો લિલ્લાહે રબ્બિલ આ-લ-મીન, વસ્સલાતો વસ્સલામો અલા રસુલીહી મોહંમદીન; વ આલીહી વ અસહાબીહી અજ મઈન-બાઅદ હમ્દો સલાતકે રોશન ઓર જાહીર હો, કે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ, મોઈનુદ્દીન ચીશતી રહ. કી કરામતેં બિસયાર, બલકે બે-શુમાર હેં. અજમેર શરીફમેં તશરીફ લાનેસે પેશતર સદહા કરામતેં રોજના અહલે બસીરત દેખતે હેં; ઓર કયામત તક દેખતે રહેંગે, આપ ખુદા-શના-સીમેં બુલંદ મરતબા રખતે થે, આપકી તશરીફ આવરીમેં હીંદુસ્તાનસે કુફ્ર, ઓર ગુમરાહી દુર હુઇ, ઓર નુરે ઇસલામ ફેયલા, આપકી હિદાયતસે લાખોં કુફ્ફાર દાએ-રએ ઇસલામમેં દાખીલ હુયે. આં હઝરત સલ, ને આલમે રોયામેં ફરમાયા, કે અય મોઈનુદ્દીન, તુમ મેરે દીનકે હાદી ઓર મદદગાર હો, ઓર મેં તુમકો અપની જાનીબસે વીલાયત અતા કરતા હું. ઇસસે બહતર ઓર કયા મરતબા હોગા.

નસબ-નામા હઝરત ખાજા.
મ.ઈનુદ્દીન ચીશતી રહ, કા.

હઝરત ખાજા બુઝુર્ગે વલીયે હીંદ, મોઇનુદ્દીન ચીશતી સંજરી અજમેરી રહ, સાદાતે હસની હુસેની હેં. ઓર સીલ સીલયે નસબે પીદરી, આપકા હઝરત ઇમામ હુસેન અલે, પર મુનતહી હોતા હે. ચુનાંચે આપકે વાલીદે બુઝુર્ગ-વારકા ઇસમે શરીફ, ખાજા સૈયદ ગ્યાસુદ્દીન અહમદ, બીન સૈયદ કમાલુદ્દીન, બીન સૈયદ અહમદ હુસેન, બીન સૈયદ તાહેર, બીન સૈયદ અબદુલ અઝીઝ, બીન સૈયદ ઇબ્રાહીમ, બીન સૈયદ ઇમામ અલી મુસા રઝા, બીન ઇમામ મુસા કાઝીમ, બીન ઇમામ જાફરે સાદીક બીન ઇમામ મોહંમદ બાકીર, બીન ઇમામ ઝયનુલ આબેદીન, બીન સૈયદુશ શોહદા હઝરત ઇમામ હુસેન અલે, હે. ઓર સીલ-સીલયે નસબે માદરી આપકા ઇમામ હસન અલે, સે મીલતા હે.

ઝીકરે પયદાયેશે ખાજા ગરીબ નવાઝ.

ખઝી-નતુલ અસફીયા, મેં લીખ્ખા હે, કે વીલાદત આપકી સને ૫૩૭ હીજરીમેં તા. ૧૪ રજબકો પીરકે દીન બ વક્તે સુબેહ સાદીકકો સંજરમેં હુઇ, ઇસી વજેસે આપકો સંજરી કેહતે હેં. ઓર આપકો સીલ-સીલયે ચીશતીયામેં બયઅત હે. ચીસ્ત, એક શેહરકા નામ હે, જો હિરાતકે કરીબ

હે, આપકે બુઝુર્ગ ચીસ્તકે રેહને-વાલે થે, ઇસલીયે આપ ચીસ્તી કહે જાતે હેં.

આપકી વાલીદા ફરમાતી હેં, કે જીસ વક્ત મેરા લડકા મોઇનુદ્દીન રહ, મેરે શીકમમેં આયા, ઉસી વક્તસે મેરા ઘર તમામ દીન ઔર દુનિયાકી ખયરો બરકતસે ભર-ગયા, ઔર મુઝે સચ્ચે ખ્વાબ નઝર આને લગે, ઔર જબ મેરે મોઇનુદ્દીનકે તનમેં જાન આઇ, તો આધી રાતસે લેકર, સવા પહેર દીન ચડહે તક, લા ઇલાહા ઇલ્લ લલ્લાહો મોહમ્મદર રસુ-લુલ્લાહ, કે ઝીકર કરનેકી આવાઝ આતી થી. ઔર પયદાયેશકે બાઅદ-ભી આપકા યેહી મામુલ થા, ઔર ફરમાતી હેં, કે જીસ વક્ત મોઇનુદ્દીન પયદા હુવે, તો મેરા તમામ ઘર નુરસે ભર ગયા.

હઝરત ખાજા સાહેબ રહ, ને ગ્યારા બરસ તક, કિતાબેં આલેફતે વાલે-દેનમે નીહાયત નાઝસે પરવરીશ પાય, ઔર આપકે વાલીદ અકસર મુલકે ઇસ-ફહાન, ઔર ખુરાસાનમેં રહા કરતે થે, આપ જબ ગ્યારા બરસકે હુવે, તબ આપકે વાલીદ શેહરે ઇસફકકી તરફ તશરીફ લે-ગયે. ઔર વહાં જાતે હી વફાત પાયે. ઔર ઉસી શેહરમે ઉનકો દફન કીયે ગયે. ઔર ઉસી સાલમેં આપ ગ્યારા બરસકી ઉમરમેં યતીમ હો-ગયે, ઔર આપકે ભાઇઓને માલ તકસીમ કરલીયા, તો આપકે હીસ્સે-મેંભી એક બાગ આયા.

આપકે હીસ્સેમેં એક બાગ નીહાયત ઉમદા આયા થા. તો ઉસી બાગમેં અકસર આપ તશરીફ લે-જાતે, એક રોઝ

આપ ઉસબે બાગુલ ઉસી બાગમેં તશરીફ રખતે થે, કે હઝરત શયેખ ઇબ્રાહીમ કંદોઝી મજઝુબ રહ, બ હુકમે રબ ઉસ બાગમેં તશરીફ લાયે, હઝરત ખ્વાજા સાહેબને મજઝુબ સાહેબકી નીહાયત તવાઝો કી, ઓર એક ખોશયે અંગુર તરો તાઝા લાકર મજઝુબ સાહેબકો દીયા, ઉન્હોને વોહ અંગુર ખાયે, ઓર કમાલ ખુશ હોકર અપની ગીલીમે મુબારકમેંસે એક ખલકા ટુકડા નીકાલ કર, ઓર ખુદ ઉસકો ચબાકર, ઓર અપને લુઆબે દહનમેં તર કરકે, હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝકો દીયા, આપને વોહ ટુકડા અપને દહને મુબારકમેં ડાલ-દીયા, ઉનકે ખાનેકે સાથહી આપકે દીલસે તમામ મોઆમેલાતે દુનિયા સર્દ હો-ગયે. ઓર ઉસી વકત ખ્વાજા સાહેબને બાગ વ-ગયરા, સબ માલ, વ અસબાબ, રાહે ખુદામેં દે-દીયા. ઓર તલબે ખુદામેં સફર ઇખત્યાર કીયા.

ઝીકરે હઝરત શયેખ ઇબ્રાહીમ કંદોઝી રહ.

નફહા-તુલ ઇન્સમેં મવલાના અબદુર રહમાન જામી તહરીર ફરમાતે હેં, કે હઝરત ઇબ્રાહીમ મજઝુબ રહ, બડે બુઝુર્ગ થે, ઇસલીયે એક શબ આપકે સાથ રેહનેકા શોક હઝરત પીરાને પીર દસ્તગીર શયેખ સૈયદ અબદુલ કાદીર જીલાની રહ. કે.ભી હુવા. ઓર કઇ મરતબે મજઝુબ સાહેબકો કહા, લેકીન ઉન્હોને મંઝુર ન કીયા. ઇત્તેફાકન મોસીમે સરમામેં એક શબકો બારીશ જોરકા બરસતા થા,

ઉસ શબકો મજબુબ સાહેબને અઝ-ખુદ હઝરત પીરસે ફરમાયા, કે આજકી શબ, આપ મેરે સાથ રહેં, આપ બહોતસી અશરફીયાં લેકર શેખ ઇબ્રાહીમ સાહેબકે સાથ ચલે, ઔર શામ હોને-પર શેહરકી જામે મસજીદમેં કયામ ફરમાયા, ઔર દરયાફત કીયા. કે અગર આપકો કુછ ખાનેકી તલબ હો, તો ખાના લાઉં. જનાબે ગૌસકો માઅલુમ થા, કે યા તો આપ બિલકુલ નહીં ખાતે, ઔર ખાતે હેં, તો બહોત જ્યાદા ખાતે હેં, ઇસ વાસ્તે ખ્યાલ કીયા, કે પેહલેસે ઇસકા બંદોબસ્ત કીયા જાયે, લેકીન હઝરત ઇબ્રાહીમને ઇનકાર કીયા, ઔર કહા, મુઝે મુતલક ભુક નહીં હે. જીસ વક્ત રાતકે નવ બજે. ઉસ વક્ત કહા, કે અય અબદુલ કાદીર, મુઝે ઇસ વક્ત ભુક માઅલુમ હુઇ હે, ખાના લાઓ. હઝરત મહબુબે સુબહાનીને યે સુનકર બહોત હયરાન હુયે. કયું કે ઉસ વક્ત પાની બરસ રહા થા, ઔર દુકાનેં બંદ હો-ગઇં થીં. ઇસલીયે બહોત સોચકે બાઅદ ખ્યાલ આયા, કે ઇસ મસજીદકે કરીબ એક અમીર રેહતા હે, ઔર ઉસસે મેરી મુલાકાતભી હે, શાયદ વોહ ખાનેકા ઇંતેઝામ કરેગા. યે ખ્યાલ કરકે આપ પાનીમેં ભીગતે હુયે, ઉસકે મકાન પર ગયે. આપને જાકર ઉસ અમીરસે કહા, કે મેરે યહાં એક જમાઅત આઇ હે, ઔર અબ રાત હો-ગઇ હે, ઔર દુકાનેં બંદ હેં. ઇસલીયે આપ ખાનેકા બંદોબસ્ત કરેં, ઉસને સુનતેહી કઇ ઝુબાહ કીયે હુયે દુંબે દીયે, આપ વોહ દુંબે, ઔર ચાવલ વ-ગયરા, મઝો દેગોંકે હમરાહ લેકર, મસજીદકે દરવાઝે-પર આયે, ઔર ખાનેવાલે કોભી સાથ લાયે, આપકે આનેકા હાલ માઅલુમ

કરકે પાની ઇબ્રાહીમ બાહેર નીકલે, ઓર ફરમાને લગે,
મેં ભુખા હું, પકાનેમેં બહોત દેર લગેગી, લાઓ મેં ખુંદી
ખાલું. યે ફરમા–કર તમામ કીસમકા તમામ મજમુઆ
કીયા; ઓર નૌશ ફરમાયા. યેહ ખાના કરીબ સો મનકે
હોગા, લેકીન શેખ ઇબ્રાહીમને બાઅદ ફરાગતકે ફરમાયા, કે
હનુજ મેં સેર નહીં હુવા. ઇતનેમેં કઇ શખસોંકી આહટ
માઅલુમ હુઇ, શેખ ઇબ્રાહીમ બાહેર ગએ, દેખા કે ચંદ ફકીર
ટુકડે માંગકર લા–રહે થે, આપને ઉનકે જમા કીયે હુયે ટુકડે,
કે જો દસ મનકે કરીબ થે, વોહ છીન લીયે, ઓર વોહ
ખા–ગયે. હઝરત મહબુબે સુબહાની, ફરમાતે હેં, કે શેખ
ઇબ્રાહીમને મુઝસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે તુમ સો રહો, તુમકો
બહોત તકલીફ પહોંચી હે. મેં હસબુલ ઇરશાદ લેટ ગયા.
ઇતનેમેં શેખ સાહેબ બહોત બડા પથ્થર ઉઠા લાયે, ઓર
મેરે સરકે મુકાબીલ બુલંદ કરકે ફરમાને લગે, કે જીમેં
આતા હે, કે તેરા સર કુચલ ડાલું, મગર તેરી વાલીદા
ઝઇફ હે, ઉસકો સખ્ત સદમા હોગા, ખયેર જાને દેતા હું.
યેહ કેહકર વોહ પથ્થર બાહેર ડાલ આયે. ઓર થોડી દેર
બાઅદ પથ્થર ઉઠા લાકર યેહી કહા, તકરી–બન દસ બારા દફે
અયસાહી કીયા. ઇસ પરેશાનીમેં મુઝે બિલકુલ નીંદ નહીં
આઇ. જબ રાતકે તીન બજ–ગયે, ઉસ વકત બુલંદ આવા-
ઝસે ફરમાને લગે, મેં જાનતા હું, કે તુ નહીં સોયા હે,
જાગતા રહા હે, ખયેર અબ મેં કુતુબ–ખાનેમેં જાતા
હું, તુ આરામ કર. યે કેહ–કર વોહ કુતુબ–ખાનેમેં કે
જો મસજીદકે તેહ ખાનેમેં થા, ઉસમેં આપ ચલે ગયે,

તો મેંને બાહેરસે ઝીનેકી ઝંજીર મઝબુત લગાદી. ઓર કીસી કદર ઈતમીનાનસે બેઠા, લેકીન મુઝે કુતુબ-ખાનેમેંસે ગાનેકી આવાઝ આતી થી, મેં હયરાન થા, કે વહાં ક્યા રખ્ખા હે, જો આપ ખા રહે હેં? સુબોહકો માઅલુમ હુવા, કે જુમલે કુતુબકો પુઠકે નોશ ફરમા ગયે થે.

હઝરત ખાજા સાહેબકા સફરમેં ફયેઝ હાસીલ કરના, બુઝુર્ગોંને વકતસે.

ખઝી-નતુલ અસફીયા, મેં લીખ્ખા હે. કે અવ્વલ આપ સમરકંદમેં તશરીફ લે-ગયે, વહાં હઝરત હીશામુદ્દીન બુખારીકી ખીદમતમેં રેહકર કુરઆને શરીફ, હીફઝ ફરમાયા. ઓર ઉલુમે ઝાહેરીસે બહરા-વર હુવે, ફીર ઈરાકકી તરફ ઈરાદા કીયા, વહાંસે બગદાદ શરીફકો તશરીફ લે-ગયે. રાહમેં હઝરત શયેખ નજમુદ્દીન કુબરા રહ, સે મુલાકાત કી, ઓર ફયેઝ હાસીલ કીયા, વહાંસે કોહે જુદી-પર તશરીફ લેગયે, વહાં હઝરત પીરાને પીર, સૈયદ અબદુલ કાદીર જીલાની, ચાદ ખલાહીમેં મશગુલ થે, ઉનકી ખીદમતમેં હાઝીર હોકર ફયઝે બાતીની પાયા, ઓર ઉનકે હમરાહ જીલાન, ઓર બગદાદ તશરીફ લે-ગયે. ઓર ચંદ મુદ્દત વહાં રેહકર, હઝરત શયેખ શહાબુદ્દીન સોહરવરદી રહ, સે ફયેઝ હાસીલ કીયા, ઓર ઉનકે બાબદ, શયેખ અવહદુદ્દીન કીરમાનીકી સોહબતસે મુશર

રેફ હોકર, ખીરકયે ખીલાફત હાસીલ ફરમાયા. બાઅદ હમદાન તશરીફ લે-ગયે, વહાં ખાજા યુસુફ હમદાનીસે ફુયુઝે બાતીની હાસીલ કરકે, તબરેજ તશરીફ લે-ગયે. ઓર વહાં હજરત શયેખ અબુ સઈદસે ફયેઝ પાયા. ઓર બાઅદ ઈસ-ફહાન જાકર, ચંદ બુઝુરગોસે ફુયુઝે બાતીની હાસીલ કરકે, આપકે મુરશીદ ઓર હાદી, હજરત શયેખ ઉસમાન હારૂની રહ, કી ખીદમતમેં પહોચ-કર તકમીલકો પહોચે, ઓર ખીરકયે ખીલાફત સીલ-સીલયે ચીશતીયાકા પાયા. આપકે મુરશીદ હજરત ખાજા ઉસમાન હારૂનીકા મઝારે શરીફ, મકકયે મોઅઝ-ઝમામેં શરીફ સાહેબકે મકાનકે કરીબ હે, હજરત ખાજા સાહેબ ગરીબ નવાઝકી ખીલાફતકે હાલાત જેલમેં લીખ્ખે ગયે હેં.

હાલાતે ખીરકયે ખીલાફતે ખાજા ગરીબ નવાઝ.

કિતાબ ઈનીસુલ અરવાહ, મેં ખુદ સુલતાનુલ હીંદ હજરત ખાજા મોઈનુદ્દીન ચીશતી રહ, તહરીર ફરમાતે હેં, કે મેં બગદાદ શરીફમેં ગયા, ઓર હજરત ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, કો તલાશ કીયા, તો લોગોંને કહા, કે હજરત મોસુફ હજરત ખાજા જુનૈદ બગદાદી રહ, કી મસજીદમેં નમાઝ કે વાસતે તશરીફ લે-ગયે હેં, યે સુનકર મેં ઉસ મસજીદમેં ગયા, ઓર હજરત ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, કી ઝીયારતસે મુશરરફ હુવા, ઉસ વકત બહોતસે મશાયેખે કિબાર વહાંપર હાઝીર થે, મેંને જોંહી ઝમીં બોસી કી, તો આપને ઈરશાદ ફરમાયા, કે દો રકઆત નમાઝ

પરહો. મેંને હુકમકી તામીલ કી; આપ ખડે હો–ગયે, ઓર આસમાનકી જાનીબ મોંહ કીયા. ઓર ઝબાને મુબારકસે ફરમાયા, કે ઇલાહી! મેં ઇસે તેરે સુપુર્દ કરતા હું. ઇસકે બાઅદ બગદાદ શરીફસે રવાના હોકર, મકકયે મોઅઝ–ઝમામેં તશરીફ લાયે, ઓર યે દુરવેશ હમ–રીકાબ થા, આપ મુઝે જેરે તાવદાને કાબબા–શરીફ લે–ગયે. ઓર મેરે હકમેં દુઆયે ખયેર કી. આવાઝ આઇ, કે હમને મોઇનુદ્દીન સંજરીકો કુબુલ કીયા. વહાંસે રવાના હોકર, મદીના મુનવ્વરાકો તશરીફ લે–ગયે, મેંભી હમરાહ થા, જબ રૌઝયે મુબારક, હઝરત નબીયે કરીમ, અહમદ મુજતબા મોહંમદ મુસતફા સલ. પર પહોંચે, તો મુઝસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે સલામ કર મેંને સલામ કીયા. રૌઝયે મુબારકસે આવાઝ આઇ, "વ–અલય કુમુસ સલામ, યા કુત–બુલ મશાયેખ, ઇસ આવાઝકે આને–પર આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે કામ તુમ્હારા દરજયે કમાલી-યતકો પહોંચા, ઉસકે બાઅદ રવાના હોકર, શેહરે બદખશામેં આયે, વહાં એક બુઝુર્ગસે મુલાકાત કી, વોહ અવલાદે હઝરત ખાજા જુન્નેદ બગદાદી રહ; સે થે, ઓર એક પાઉંસે લંગડે થે, વોહ પાઉં જડસે કટા હુવા થા. મુઝે ઇસ બાતકે દેખનેસે તાઅજ્જુબ હુવા, ઓર પાઉં કટ જાનેકા સબબ દરયાફત કીયા, વોહ ફરમાને લગે, કે મેં એક મુદ્દતસે ઇસ સોમઓમેં મોઅતેકિફ હું, ઓર કભી ખાહીશે નફસસે એક કદમભી ઇસ સોમઓસે બાહેર નહીં રખતા. એક રોજ અયસા ઇત્તેફાક હુવા, કે હવાયે નફસાનીસે મૈં કટા હુવા પાઉં, કે જો પેહલે

અછછા થા. ઉસકો બાહેર નીકાલ કર ઇરાદા રવાનગીકા કીયા, ઇતનેમેં હાતીફે ગયેબસે આવાઝ આઇ, કે "અય મુહબ, હમી અહદ બુદ કે ફરામોશ કરદી." યે આવાઝ સુનકર અપની વાઅદા ખીલાફી પર નીહાયત પશેમાં હુવા, ઓર છુરી મેરે પાસ મવજુદ થી, વોહ ફીલફોર મીયાનસે નીકાલી, ઓર ઇસ પાઉંકો કે જો બાહેર નીકાલા થા, કાટકર બાહેર ફેંક દીયા. ઇસ વાકેઓકો ચાલીસ બરસ હો–ગયે હેં. ઉસ વક્તસે આલમે તહૈયુરમેં મુબતીલા હું. ઓર નીહાયત શરમીંદા હું, કે કયામતકે દીન કયુંકર દુરવેશોંમેં મોંહ દીખાઉંગા, યે સુનકર હમ વહાંસે રવાના હુયે, ઓર બુખારા પહોંચે, ઓર વહાંકે મશાયેખોંસે મુલાકાત કી. ઇસી તરેહ દસ બરસ તક હમ–રીકાબીયે પીરો મુરશીદમેં સફરમેં રહા. ઉસકે બાઅદ ફીર બગદાદમેં પહોંચે, ઓર ચંદ રોઝ કયામ કીયા, બીસ બરસ ઓર મુસાફેરત કી. મેં અસબાબે ઝાદે–રાહ હઝરત પીરો મુરશીદ જનાબ ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, સરપર લેકર ચલતા થા, બાઅદ–હુ ફીરકે બગદાદમેં આયે, ઓર પીરો મુરશીદને મુઝસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે મેં મોઅતેકિફ હોતા હું. ચંદ રોઝ એતેકાફકી જગાસે બાહેર ન જાઉંગા, તુમકો લાઝીમ હે, કે હર રોજ એક મરતબે મેરે પાસ આયા કરો. મેં કુછ તરતીબ તુમસે બયાન કરૂંગા, કે મેરે બાઅદ તુમ્હારે પાસ યાદગાર રહે. યે ઇરશાદ ફરમાકર આપ મોઅતેકિફ હુયે, મેં હર રોજ હસબુલ ઇરશાદ હાઝીરે ખીદમત શરીફ હોતા, ઓર જો કુછ ઝબાને મુબારકસે હોતા, ઇરશાદ હોતા, વોહ લીખ લેતા.

કિતાબ આઇ-નયે તસવ્વુફમેં ઇસ તરેહ તહરીર ફરમાયા હે, કે તારીખ દસવીં માહે શવ્વાલ સને ૫૬૦, હીજરીકો, બરોજે પંજ-શંબા, બ-વક્તે ઝોહર, આપને હઝરત ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, સે ખીલાફત હાસીલ કી, ઔર તારીખ બીસવીં માહે જીલહજ, સને ૫૬૯ હીજરી કો, બરોજે ચહાર શંબા, અસરકે વક્ત હઝરત કુત્બે આલમ, સૈયદ અબ્દુલ કાદીર જીલાની રહ, સે ફયઝે બાતીની હાસીલ કીયા.

રિવાયત હે, કે એક રોજ, હઝરત ખાજા ઉસમાન હારૂની રહ, ને મજલીસે ખાસમેં, કે ઉસ વક્ત અકસર મશાયેખે ઉઝઝામ મવજુદ થે. હઝરત ખાજા સાહેબકો તલબ ફરમાયા, આપ તશરીફ લે-ગયે, આપકે મુરશીદને ઇરશાદ ફરમાયા, કે અય મોઇનુદ્દીન, વુઝુ કર, ઔર દુગાના નમાઝકા અદા કર, હઝરતને અપને પીરો મુરશીદકે હુકમકી ફૌરન તામીલ કી. ઔર કિબલા રૂ બયઠે. ઔર બ-મુજબ હુકમ કે અવ્વલ સુરયે બકર પરઢી. ઔર ફીર એકકીસ બાર દુરૂદ શરીફ પરઢા ફીર હઝરત ઉસમાન હારૂની રહ, ને આપકા હાથ પકડા, ઔર આસમાનકી તરફ મોંહ કરકે ફરમાયા, કે અય મોઇનુદ્દીન, મેંને તુજકો ખુદાયે અઝઝો જલ તક પહોંચાયા, ઔર મકબુલે દરગાહે કીબ્રીયાઇ કીયા. ઔર તમામ બાલ, આપકે સરે મુબારકકે તરાશે, ઔર કુલાહે ચાર તરકી સરે મુબારક પર રખ્ખી. ઔર ઇસમે આઝમકો, કે જો પીરોંને આઝમસે સીના બસીના ચલા આતા થા, વોહ બતાયા. ઔર કમલી મુબારક અતા ફરમાઇ, ઔર ફરમાયા, કે એક હજાર બાર

સુરયે ઇખલાસ પરહ, જબ આપ પરહ ચુકે, તો ઇરશાદ ફરમાયા, કે ઉપર સર ઉઠાકર દેખ. જબ હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝને સર ઉઠાયા, તો અરશી મોઅલ્લાસે તહતુસ સરા તક નઝર આયા. ફીર ફરમાયા, કે એક હજાર બાર સુરયે ઇખલાસ પરહ, તો આપને પરહા. ઔર સર બાલા કીયા, તો હેજદા હજાર આલમ મુન-કશીફ હો-ગયે. ફીર ફરમાયા, કે અબકી બાર ફીર સુરયે ઇખલાસ પરહ-કર દેખ, જબ આપને દેખા, તો હઝરત ઉસમાન હારૂની રહ, ને દરયાફત ફરમાયા, કે અબ કયા નઝર આતા હે ? આપને અર્ઝ કીયા, કે હીજાબે અઝમત દેખતા હું. ફરમાયા, કે અય મોઇનુદ્દીન, તુ અપને મકસદકો પહોંચા, શુક્ર કર. ઔર એક ઇંટ સામને પડી થી, ઉસકો લાયે, આપને વોહ ઇંટ ઉઠાઇ; તો વોહ સોનેકી હો ગઇ. ફરમાયા; કે ઇસકો મોહતાજ, ઔર મીસકીનો-પર તકસીમ કરદે. આપને ઉસ વક્ત તકસીમ કરદી. હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ; અપને પીરો મુરશીદકી ખીદમતમેં ચંદ મુદ્દત રહે. ઔર જબ ઇ-તેફાક સફરકા હોતા, તો આપ અપને પીરો મુરશીદકા સામાનો જામા વ-ગયરા, અપને સરપર રખકર હમરાહ જાતે થે.

શેઅર.

હર કે ખીદમત કર્દ ઉ મખદુમ શુદ,
હર કે ખુદરા દીદ ઉ મહ-રૂમ શુદ.

હઝરત ખાજા સાહેબકે કદમે પાકસે આગકા ગુલઝાર હોના, ઔર આતશ પરસ્તોંકા મુસલમાન હોના.

રિવાયત હે. કે એક મરતબે સફરમેં આપ આતશ પરસ્તોકે શેહરમેં પોંહચે, ઔર કરીબ આતશ-કદેકે કયામ ફરમાયા. આપકા એક ખાદીમ, આગ લેનેકો આતશ-કદે પર ગયા, આતશ પરસ્તોંને આગ ન દી. ખાદીમને વાપીસ આકર હકીકતે હાલ અર્ઝ કીયા. આપ ખુદ બ-નફસે નફીસ વહાંપર તશરીફ લે-ગયે, ઉસ વક્ત અકસર આતશ પરસ્ત ઉસ જગે મવજુદ થે. ઉનમેંસે એકકા નામ મુખતાર થા, વોહ સબ આતશ-કદેકા મુખતાર થા, ઔર ઉસકી ગોદમેં એક લડકા નીહાયત હસીન થા, ઉસકી ઉમર સાત બરસકી થી. આપને મુખતારસે પુછા, કે તુમ આતશ પરસ્તી કયું કરતે હો ? આગકો કયું પુજતે હો ? મુખતારને જવાબ દીયા, કે આગકો બેશક માનતે હેં, ઉસીકો ખુદા જાનતે હેં, ઉસકી ઇબાદત કરતે હેં. આપને ફરમાયા, કે તુમ આબીદ હો, ઔર મુદ્દતસે આતશ પરસ્તી કરતે હો, ઇસ આગમેં અપના હાથ તો ડાલ દો. યા આગકો અપને હાથમેં ઉઠાલો. મુખતારને અર્ઝ કીયા, કે આગકા ખાસ્સા જલા દેનેકા હે, ઔર અપને આબીદ, ઔર ગયેર આબીદ, સબકો જલા દેતી હે; ઔર ખાક બના દેતી હે, આપ યે સુનકર હસે. ઔર મુખતારકે ફરઝંદકો ગોદમેં લેકર, આતશ-કદેકી આગમેં દાખીલ હુવે, ઔર લોગોંકી નઝરસે ગાયેબ

હો–ગઈ, ઉસ આતશ શેહરમેં શોહરા હુવા. હર તરફ ઉસ અજીબ વાકેઆકો દેખનેકો લોકાં ચલા આયા, સબ આતશ પરસ્ત બાહેરસે સારે શુક્ર ગુઝારે થે, ઔર મુખતારકે પીસરકે લીયે કમાલ અફસોસ કરતે થે, મગર વોહ મજબુર થે, આગમેં ન જા સકતે થે, કીસી કદર અરસેકે બાઅદ, આપ મએ ઉસ પીસરકે અઢી, ઔર સાલીમ આતશ–કદેસે બાહેર તશરીફ લાયે. તમામ આતશ પરસ્ત, આપકી યે કરામત દેખકર કમાલ મુતઅજ્જુબ હુયે. ઔર ઉસ લડકેસે આગમેં જાને, ઔર ઉસકી સોઝીશમેં અમાન પાનેકી હકીકત પુછને લગે, લડકેને કહા. કે જબ યે હઝરત મુઝે ગોદમેં લેકર આતશ–કદેકે દરમીયાન દાખીલ હુયે, તો મેં સહમ ગયા, મારે ડરકે આંખ બંદ હો–ગઈ, મગર જબ આંખ ખોલી, તો આતશ–કદેકો એક અચ્છા બાગ દીલ–કુશા પાયા, કે બાગે બેહીશ્તકા મઝા ઉઠાયા. આપકી ઇસ કરામતકો દેખકર, અકસર આતશ પરસ્ત મએ મુખતાર, ઔર ઉસ પીસરકે મુસલમાન હો–ગયે, હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝને મુખતારકા નામ અબદુલ્લા, ઔર ઉસકે લડકેકા નામ ઇબ્રાહીમ રખ્ખા. ઔર કાઇ સાલ ઉનકી તાલીમ ફરમાકર, દરજએ તકમીલકો પહોંચાયા.

મુલ્કે સબ્ઝવારકે હાકીમ યાદગાર મોહમદકો ફયેઝ પહોંચાનેકા બ્યાન.

રિવાયત હૈ, કે એક રોઝ સૈરકી હાલતમેં આપકા ગુઝર શહેર સબ્ઝવારમેં હુવા, વહાંકા હાકીમ યાદગાર

મોહંમદ નામી, નીહાયત ફાસીક, ઓર ફાજીર, ઓર કમાલ જાબીર થા. હજરત સહા–બયે કીરામસે અદાવતે કલબી રખતા થા. હત્તા કે જીસ શખ્સકા નામ હજરત સહા–બયે ઉઝ્ઝામકે નામે મુબારક પર હોતા, ઉસકો અઝીયત પહોંચાતા. બલકે માર ડાલતા થા. ઉસકા એક બાગ નીહાયત પુર ફીઝા થા. ઉસ બાગમેં એક હોઝ નીહાયત ઉમદા પાનીસે ભરા હુવા થા. હજરત ખાજા ગરીબ નવાઝ રહે, ઉસ પાનીસે હોઝ પર તશરીફ લે–ગયે, ઓર ઉસમેં ગુસલ ફરમા–કર નમાઝ અદા ફરમાઇ, ઓર તીલાવતે કુરઆને મજીદમેં મશગુલ હુયે. ઇ-તેફાકન ઉસ વક્ત યાદગારે મોહંમદકી સવારી બાગમેં આ પહોંચી, આપકે ખાદીમને અર્ઝ કી, કે હઝુર! યે નશીસ્ત–ગાહ યહાંકે હાકીમે ઝાલીમકી હે. ઓર ઉસકી સવારી આ–રહી હે, મુબાદા હુઝુ-રકો ઝરર પહોંચાયે, ઇસલીયે યહાંસે તશરીફ લે–જાના મુનાસીબ હે. આપને ઉસકા ખોફ, વ હીરાસ દેખકર તબસ્સુમ ફરમાયા. ઓર ઇરશાદ ફરમાયા, કે અય અઝીઝ, હમ અહ–કમુલ હાકે-મીનકે બંદે હેં, ઓર ઉસસે ડરતે હેં. દુસરે હાકીમકે ખોફ, વ હીરાસ નહીં કરતે. તુજકો અગર અંદેશા હો, તો ફલાન દરખ્તકે પાસ બયઠ, ઓર વહાંસે કુદરતે ખુદાકા તમાશા દેખ.

ખાદીમને ઇરશાદ બ–મુજબ દરખ્તકે પાસ બયઠ–કર તમાશા દેખને લગા, સબ ખીદમત–ગાર યે તારીર સુનકર ઘબરાયે, ઓર મારે ખૌફકે મરગયે. મગર મજબુર થે, કુછ ન કેહ સકતે થે. ઇતનેમેં આપ તીલાવતસે ફારીગ હુયે, ઓર યાદગારે મોહંમદકી તરફ દેખને લગે. જીસ વક્ત આપકી નઝરે ફયેઝ

અસર ઉસપર પડી, વોહ ફૌરન ગશ ખાકર ઝમીન પર ગીર પડા. ઉસકે ખીદમત-ગાર સમઝે, કે યે મરગયા. સબકે સબ આપકે કદમોં પર ગીરે, ઔર મોઆફીકે ખાસ્ત-ગાર હુયે, આપને ઉસ ખાદીમકો, કે જો માર ખાકે દરખ્તકે નીચે બયઠા થા, ઉસકો તલબ ફરમાયા, ઔર હુકમ દીયા, કે બિસ્મ-બિલ્લાહ, કરકે હૌઝસે પાની ભરકર ઉસકે મોંહ પર છીંટા માર, ખાદીમને હસ્બુલ હુકમ તામીલ કી. વોહ હાકીમે બેહોશ યાને યાદગારે મોહંમદ ફૌરન હોશમેં આ-ગયા. ઔર આપકે કદમોં પર ગીરા. ઔર કદમ-બોસ હોકર અર્ઝ કરને લગા, કે આપકે પાયે મુબારક પર સર રખતા હું, ઔર તૌબા કરતા હું. મેં રહ્‌ઝસે બાઝ આયા. લિલ્લાહ રાહ-નુમાઈ ફરમાઇયે. આપને અઝ રાહે કરમ, ઉસકે સર પર હાથ રખ્ખા. ઔર શરફે બય-અતસે મુશર્રફ ફરમાયા. ઉસને સબ માલો મતા આપકી નઝર કીયા. આપને કુબુલ ન ફરમાયા. બલકે યે ઇર્શાદ ફરમાયા, કે જીન જીનકા માલો અસબાબ તુને ઝુલ્મસે લેલીયા હે, ઉનકા વાપીસ કરદે. ઔર બાકી ખયરાત કરદે. યાદગારે મોહંમદને ઇર્શાદે આલી કુબુલ કીયા, ઔર આપકી હમરાહી ઇખ્તયાર કી. ઔર સફરમેં નાઅલેન બરદારીકી ખીદમતસે સરફ્રાઝ હુવા, બાઅ્દ-હુ આપને બલ્ખકી હિદાયતકે વાસતે વહાં મામુર કીયા. ઔર આપ જાનીબે બલ્ખ તશરીફ ફરમા હુયે.

હકીમ ઝીયાઉદ્દીન ફલસુફીકા મુરીદ કરનેકા બયાન.

રિવાયત હૈ, કે મુલ્કે સબ્ઝ-વારસે ચલકે, આપ બલ્ખ-મેં પહોંચે, ઔર મુકામે ફરહત અંજામ, હઝરત શયેખ અહમદ ખીઝરૂયા રહ. મેં કયામ ફરમાયા વહાં હકીમ ઝીયાઉદ્દીન ફલસુફી બડા નામી, ઔર ઇલમે ફલસફામેં કામીલ થા, ઇલમે તસવ્વુફસે મહઝ બે-બહરા થા. ઔર ઉસ તરફ બિલકુલ એતેકાદ ન થા. બહોતસે શાગીરદોંકો તાલીમ, ઔર તલકીન, ઇલમે ફલાસફાકી કીયા કરતા, ઔર બ-હાલતે તાઅલીમે ઇલમે ફલાસફાકી તાઅરીફ, ઔર તસવ્વુફકી બુરાઇ બયાન કીયા કરતા થા. મોઝયે જીનામેં ઉસકા એક મદેસા ઔર એક બાગ થા. જીસ વક્ત આપ વહાં રૌનક અફરોઝ હુયે, તો એક કુલંગકો શીકાર કીયા, ઔર ઉસસે રોઝા ઇફતાર કીયા. ઇત્તેફાકે વકતસે હકીમ ઝીયાઉદ્દીન ફલસફીભી વહાં મૌજુદ થા. આપને કુછ બચા હુવા ઉસકોભી અતા ફરમાયા, હકીમ ઉસકો ખાકર ફૌરન બેહોશ, ખુદ ફરામોશ હો-ગયા. થોડી દેરમેં હોશ હુવા, ઔર ફૌરન આપકે કદમોં-પર ગીર પડા, ઔર તૌબા કરકે મએ અપને શાગીરદોંકે બવખતે કામીલ હાસીલ કી. ઔર કુતુબે ઇલમે ફલાસફાકો દરીયામેં ડાલ દીયા.

હઝરત ખ્વાજા સાહેબકા હજકો જાના, ઓર રૌઝયે રસુલ સલ, સે બશારત પાનેકા બ્યાન.

અઝી-નતુલ અસફીયામેં લીખ્ખા હે, કે જબ હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ રહ, અપને પીર શૈખન-ઝમીરસે ખીલાફત હાસીલ કરકે રૂખસત હુયે, ઓર સફર ઇખત્યાર કીયા, જહાં આપ પહોંચતે કબ્રસ્તાનમેં કયામ ફરમાતે થે; ઓર જહાં શોહરત આપકી હો-જાતી, વહાંસે આપ ખુફીયા ચલે જાતે, કે કોઇ શખ્સ ખબરદાર ન-હોતા. થોડે દીનોમેં આપ કાબએ શરીફકો તશરીફ લે-ગયે. ઓર હજસે ફરાગત પાકર વહાંસે મદીના મુનવ્વરાકો રવાના હુયે, જીસ વકત મદીને શરીફકો પહોંચે, ઉસ વકત રૂબરૂ હઝરત રસુલે કરીમ સલ, કે રૌઝયે મુબારકકે ખડે હુયે, તો દુરૂદો સલામ અર્ઝ કીયા, જબ આપ દુરૂદો સલામ તમામ કર ચુકે, તબ રૌઝયે મુનવ્વરાકે અંદરસે યું જવાબ આયા, કે "વ અલય કુમુસ સલામ યા શેખલ વલી," જબકે હઝરત ખ્વાજા મોઇનુદ્દીન રહ, ને રૌઝયે મુબારકકે અંદરસે યે બશારત સુની, તો નીહાયત ખુશ હોકર, ઓર રસુલે ખુદા સલ, કા તસવ્વુર અપને દીલમેં કરકે, વહીં મુરાકીબેમે બયેઠ ગયે, તો આધી રાતકો રૌઝયે મુબારકકે અંદરસે યું આવાઝ આઇ. કે "અય મોઇનુદ્દીન, અબ તુમકો અલ્લાહ તઆલાને અપને

ફ્ઝબો ફરમસે મુલકે હીંદુસ્તાનકા બાદશાહ આલી-જાહ કીયા, ઔર હીંદલ વલી, ઔર મુલતા-નુલ મશાયેખ, કા રૂતબા દીયા. ઔર યે હુકમ ખુદાયે તઆલાકા હે, કે તુમ અવ્વલ યહાંસે બગદાદ શરીફકો જાકર, વહાંસે ઇજાઝત લેકર, હીંદુસ્તાનમેં જાઓ. ઔર શેહરે અજમેરકા કીલ્આ તારાગઢકો ફતેહ કરકે, વહાંકે જુમલે કુફફારકો દાઅવતે ઇસલામ કરો. ઔર અગર ઇસ અમરકો કુબુલ ન-કરેં. તો ઉનપર જિહાદ કરો, ઔર કીસી તરેહકા દીલમેં ખૌફો ખતર ન-કરો, કયું કે અલ્લાહ તઆલાને યે કામકો રોઝે અઝલસે તુમ્હારે વાસ્તે મુકર્રર કરદીયા હે, કે હીંદમેં તુમહારે કદમકી બરકતસે દીને ઇસલામ રૌશન, ઔર મુનવ્વર હોગા. ઔર ચીરાગ કુફ્રકા ગુલ હોગા. આપને અર્ઝ કીયા, કે ઇરશાદે આલીકી તામીલકે લીયે, બ-સરો ચશમ હાઝીર હું. મગર હીંદુસ્તાન ઔર અજમેરસે ના-વાકીફ હું. કીસ તરફ જાઉં ! ઔર કહાં કયામ કરૂં ? સુનાહે હુઝુર સરવરે આલમ સલ, ને એક અનાર, હઝરત ખાજા સાહેબકે સામને રખ-દીયા, ઔર આપકો અતા ફરમાયા, ઔર ઇરશાદ ફરમાયા, કે ઇસકો દેખો, તાકે માઅલુમ હો-જાયે, કે વોહ કોનસા શેહર હે. હઝરત ખાજા સાહેબને ઉસ અનારમેં તમામ રૂયે ઝમીનકો દેખલીયા. ઔર શેહરે અજમેર શરીફકો બ-ખુબી તમામ, વ કમાલ દેખકર પેહછાન લીયા. ઔર ફાતેહા ખયૈર, હુઝુરમેં પરહકર ઇસ્તમદાદ ચાહી, ઔર હસબુલ ઇરશાદ. હુઝુરસે રૂખસત હોકર જાનીબે બગદાદ શરીફ રૂખસત હુવે.

હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીનકા બગદાદ તશરીફ લે–જાના, ઓર હઝરત ગૌસકા દાઅવતે સિમાઅ કરના.

રિવાયત હે, કે હઝરત ખાજા સાહેબ સફર કરતે હુયે, બગદાદ શરીફમેં દાખીલ હુયે, ઓર વહાં હઝરત ગૌસુલ આઝમ સૈયદ અબ્દુલ કાદીર જીલાની રહ, સે મુલાકાત કી. બાઅદ હઝરત ગૌસે પાકને હઝરત ખાજા સાહેબકી દાઅવતે સિમાઅ કી. હાલાંકે હઝરત ગૌસે પાક, રાગ ન સુનતે થે, ઓર નીહાયત પાબંદે શરીઅત થે, લેકીન બ–સબબ ખાતીરે મેહમાને આલી–શાનકે લીયે, આપને મજલીસમેં બહોતસે અવલીયાયે ઉઝઝામભી શામીલ થે. મજલીસ તરતીબ દીયે. બાઅદ, એક ખાસ ખાદીમકો રીદાયે મુબારક દેકર, ઇરશાદ ફરમાયા, કે જીસ વકત હમ મજલીસસે બાહેર ચલે આયેં, ઉસી વકત યે ચાદર હમારે હુજરેકે અંદર બીછા દેના, ઓર બાહેરસે હુજરેકે કીવાડ બંદ કરદેના, ચુનાંચે આપ કીસી વજેસે મજલીસસે ઉઠકર બાહેર તશરીફ લાયે, તો ખાદીમને આપકે હુકમ બ–મુજબ ચાદરકો હુજરેકે દરવાઝે બંદ કરતેહી સદહા કીસમકા રાગ, ઓર સાજકી આવાઝ આને લગી. મજલીસે સિમાઅ, અયસી ગર્મ હુઇ, કે શાયેદ કભી કહીં ન હુઇ હોગી, હાઝેરીને મજલીસકે વજદસે હર તરફ આવાઝ ઘલ ઘલાહકી આતી થી. ઓર હરએક અપને હોશસે બે–હોશ

થા. ઔર હઝરત ગૌસુલ આઝમ, મહબુબે સુબહાની, સયદ અબ્દુલ કાદીર જીલાની રહ. અસાયે મુબારક ઝમીન–પર લગાયે ખડે હુયે થે. ઔર ઇસ કદર જોર ફરમા રહે થે, કે ચેહ–રયે મુબારકકા રંગ સુર્ખ હો–ગયા થા. ઔર હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝકી અજબ હાલત થી. જીસ વક્ત સિમા બંદ હુવા, ઔર મજલીસ બરખાસ્ત હુઇ, ઉસ વક્ત હાઝે-રીને જલસા–મેંસે કીસી શખ્સને હઝરત ગૌસુલ આઝમસે અર્જ કી, કે યા હઝરત, આપ કરીબે મજલીસે સિમાકે બહોત અરસે તક ખડે રહે થે. ઔર મજલીસમેં કયું નહીં બયઠે ? આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે જબ મજલીસે સિમા આશીકાને ખુદાકી ગર્મ હુઇ, તો મેં બ–હુકમે ખુદા મજલીસકી બાહેર ખડા હુવા, ઔર અપને અસાસે ઝમીનકો દાબ રહા થા, કે, મુબાદા ઝમીનકો લરઝા ન આવે, ઔર મખલુકકી જાન, ઔર માલકો નુકસાન ન–પહોંચે.

ખાજા સાહેબકા અજમેરમેં તશરીફ લાના, ઔર જયપાલ જોગીકો મુસલમાન બનાનેકા બ્યાન.

લિખ્ખા હે, કે હઝરત ખાજા સાહેબ બગદાદ શરીફસે સફર કરતે હુયે, મુલકે હીંદકે તરફ રવાના હુયે. આપકે હમ-રાહ ચાલીસ આદમી થે, આપ મઝીલેં તય કરતે હુયે હીંદુ-

સ્તાનમેં દાખીલ હુવે. ઓર લાહોરમેં પહોંચ-કર હઝરત મખદુમ અલી રહ. કી દરગાહે શરીફમેં તશરીફ ફરમા હુવે. ઓર ચુપકે ચંદરોઝ રહે. ઓર વહાંસે દેહલીમેં રૌનક અફરોઝ હુવે. ઓર ચંદ-રોઝ દેહલીમેં કયામ ફરમાકર, અજમેર શરીફકા રસ્તા લીયા.

રિવાયત હે, કે જબ આપ કસબયે સિમાના, કે જો ઝીલએ પટયાલામેં હે, વહાં-પર પહોંચે, તો રાજા પૃથુરાયેકે આદમી જો વહાં મવજુદ થે, ઉનહોંને ખાજા સાહેબકો દેખા. ઓર આપકો પેહછાન-કર ફરેબ દેના ચાહા, વોહ આદમી આપસે કેહને લગે, કે અગર ઇરશાદ હો, તો આપકે કયામકે લીયે કોઇ જગા તજવીઝ કરેં, જહાં આપકો હર તરેહકા આરામ હોગા. હઝરત ખાજા સાહેબને મુરાકિબા કીયા, તો દેખા, કે જનાબ રસુલે અકરમ સલ, ફરમાતે હેં, કે અય મોઈનુદ્દીન, ઇન લોગોંકી બાત હરગીઝ નહીં માનના. ઇનકી નીયત ખરાબ હે. ખાજા સાહેબને ઉન લોગોંસે મુખા-તીબ હોકર ફરમાયા, કે દુરવેશકો ખુદાકે સીવા કીસીસે ગરઝ નહીં. આપને ઇસ મુરાકિબેમેં જો કુછ દેખા થા, વોહ સબ અપને હમ-રાહીયોંસે બ્યાન કીયા. ઓર અજમેર શરીફકી તરફ રવાના હુવે.

પૃથુરાયેકી માં નીકાયત સાહીરા થી. ઉસને કઇ બરસ પેશતર રાજાસે કેહ-દીયા થા, કે તુજકો કીસી બાદશાહ, યા રાજાસે શીકસ્ત નહોગી. મગર એક દુરવેશ આવેગા, વોહ તુજકો શીકસ્ત દેગા. ચુનાંચે રાજા પૃથુરાજને પેશતરસે અપની માં

ઓર નુજુમીયોકે કેહનેકે મુબાતીક, આરો તરફકે હાકીમોકે નામ-હુકમ જારી કરદીયે થે, કે ઇસ સુરતકા દુરવેશ અગર વારીદ હો, તો ઉસકો હલાક કરદેના. લેકીન આપ મએ ચાલીસ ખુદ્દામકે અલાનીયા તશરીફ લાયે. ઓર અસનાયે રાહમેં કોઇ મોઅતેરઝ ન-હુવા, હત્તાકે આપ અજમેર શરીફમેં બ-તારીખ દસવીં માહે મોહર્રમ સને ૫૬૧ હીજરીમેં રઉનક અફરોઝ હુયે. ઓર શેહરકે બાહેર એક પીપલકે દરખ્તકે નીચે કયામ ફરમાયા. વોહ જગા રાજા પૃથ્વીરાય કે ઉંટોકે બયઠનેકી થી.

રાજા કે સારબાનોંને કહા, કે આપ યહાં કયામ ન-કીજીયે, ઇસ જગાકો છોડ દીજીયે. યહાં રાજા સાહેબ કે ઉંટ બયઠેંગે. આપ યહાં કીસકે હુકમસે ઠેહરે હૈં? હઝરતને ઇરશાદ ફરમાયા. કે અછ્છા હમ જાતે હેં, તુમ્હારે રાજા કે ઉંટહી બયઠે રહેંગે. યે ફરમાકર આપ ઉઠ ખડે હુયે. ઓર મએ ચાલીસ ખુદ્દામ હમરાહીકે અન્ના સાગર હૌઝ-પર, કે જહાં આપકા રૌઝા હે, વહાં કયામ ફરમાયા. ઉસ અના સાગર, તાલાબકે ગીર્દ બહોતસે બુત-ખાનોંમેં રહા કરતે થે. ઓર હર રોઝ સાડે તીન મન તેલકી રોશની રાજા પૃથુરાયકે તરફસે બુત-ખાનોમેં હુવા કરતી થી. ઉસ મુકામ પર જીસ વક્ત અજમેરકે રાજાકે ઉંટ આયે, તો સબકે સબ ઝમીં-પર બયઠ ગયે. ઓર ઝમીનને ઉનકો અયસા પકડા, કે સારબાનોં, ઓર ઉંટોને હરચંદ ચાહા, મગર કીસી તરેહ ઉંટ ઝમીનસે ન ઉઠ સકતે થે. ઓર જબ ઉઠના ચાહતે થે, તો ખાલ, ઓર ગોશ્ત ઉનકા ઝમીન-પર ચીમટ જાતા થા. કીસી તરેહ ન છુટતા થા. ઇસી તરેહ ઓર

દીન, ઔર એક રાત ગુજર ગઇ. ઔર વોહ ઉંટ વહાંસે ન ઉઠ સકે. ચુનાંચે સારબાનોંને રાજાસે જાકર ઇત્તીલા કી. રાજાને સારબાનોંસે કહા, કે તુમ લોગ દુરવેશોંકે પાસ જાઓ, ઔર ઉનકી ખુશામદ, ઔર મીન્નત, ઔર સમાજત કરો, ક્યું–કે ઉનકી બદ દુઆસે યે ઉંટ બયેઠ ગયે હેં. ઔર ઉન્હીંકી દુઆસે ખડે હોંગે. હમ ઇસ અમરમેં કુછ નહીં કર સકતે. આખીર કાર, સારબાન આપકી ખીદમતમેં ગયે, ઔર હાઝીર હોકર ઉઝરખાહી કી, ઔર બ–કમાલ, ઇનકેસારી અપને કુસુરકી મોઆફી ચાહી. ચુનાંચે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝને ફરમાયા, કે જીસકે હુકમસે ઉંટ બયેઠ ગયે થે, ઉસીકે હુકમસે ખડે હો-જાઇંગે. સારબાનોંને વહાંસે આકર, જો દેખા, તો સબ ઉંટોંકો ખડે હુયે દેખે. યે ખબર તમામ શેહરમેં મશહુર હુઇ, કાફીરોંને હુજુમ કરકે બાહમ સલાહ ઔર મશવેરા કીયા. ઔર રાજા પૃથુરાય–કે પાસ જાકર, રાજાકો બેહકાયા, કે હુઝુર કુછ દુરવેશ મુસલમાન આયે હેં, ઔર બુત–ખાનોંકે કરીબ મુકીમ હુયે હેં, ઉનકા રેહના યહાં–પર કીસી તરેહ મુનાસીબ નહીં હે. ક્યું–કે હમારે મઝહબ કે બિલકુલ બરખિલાફ હેં. ચુનાંચે રાજાને અપને મુલાઝીમોંકો હુકમ દીયા, દુરવેશોંકો બુત–ખાનેકે પાસસે ઉઠાયેં. જીસ વકત રાજા કે મુલાઝીમ હઝરત કે કરીબ ગયે. ઔર સખતી કે સાથ અલફાઝ કહેને લગે, તો હઝરત ખાજા સાહેબને વહીંસે થોડી ખાક ઉઠાકર, ઉસપર આ–ય–તુલ કુરસી પઢકર, ઉન મુલાઝીમોંકી તરફ ફેંકી, ખાકકે ફેંકતેહી ઉનમેંસે કુછ આદમી તો દીવાને હોકર ભાગ ગયે. ઔર જીસ

કદર લોગોં પર ખાક પડી, ઉનકા જીસ્મ ખુશ્ક હોકર ગીર પડે. ઔર જો લોગ ભાગ ગયે થે, ઉનહોંને રાજા–કે પાસ જાકર સબ હાલ બ્યાન કીયા. દુસરે રોજ પીર અહલે કુતુદને અજમેરકે રાજાકી તરફસે, બુત–ખાનેમેં રામદેવ મહંતકે સાથ મીલકર, હમલા કરનેકા ઇરાદા કીયા, જીસ વકત આપકે કરીબ પહોંચે, તો સબકે બદનમેં લરઝા આ–ગયા. ઔર સર ગીરોહ ઉસ જમાઅતકા થા, ઉસને જમાઅતસે નીકલકર હઝરતકે કદમોં પર ગીર પડા. ઔર કદમ–બોસ હોકર, આપકે દસતે હકપર તોબા કી. ઔર ઇસલામસે મુશર્રફ હુવા. ઔર ખુદ રામદેવને લકડી ઔર ઈંટેં ફરાહમ કરકે, ઉસ જમાઅતકી તરફ ફેંક ફેંક કર સબકો ભગા દીયા. હઝરતને એક કદેહ પાની મંગાયા, ઔર દુઆએ દહન, પાનીમેં ડાલકર રામદેવ મહંતકો પીલાયા. ઉસ પાનીકે પીતેહી રામદેવ મહંતકા દીલ આઇનેકી તરેહ સાફ હો–ગયા. ઔર અનવારે રબ્બા-નીસે ઉસકા દીલ રોશન હો–ગયા. આપને ઉસ મહંતકા નામ ફીરાકર શાદી–દેવ નામ રખ્ખા, ઔર દરજયે કમાલકો પહોંચાયા. શાદી–દેવ, કે માયેને ઝબાને હીંદીમેં ખુશી પયદા કરને–વાલા હોતા હૈ.

રાજા પૃથુરાયને જબ હઝરત ખાજા સાહેબકી યે કરા-મતકા હાલ સુના, તો કેહને લગા. કે યે જમાઅત સાહેરોં કી હૈ, ઇસલીયે કોઈ બડા જાદુગર હો, તો વોહ ઇનકા મુકાબીલા કર સકતા હૈ. પસ રાજાને જયપાલ નામી જોગીકો, કે જો બડા જાદુગર થા, ઔર સોહ–રયે આફાક થા, ઔર

જાદુકે ફનમેં અપના સાની નહીં રખતા થા, ઉસકો તલબ રકે આપકે મુકાબીલે-કે લીયે મામુર કીયા, જયપાલ જોગી કે દેરહ હજાર ચેલે થે, ઓર હરએક ચેલા, ફને સાહેરીમેં જયપાલકા સાની થા, ઉન સબ ચેલોંકો અપને હમરાહ લેકર. જયપાલ જોગી, હઝરત ખાજા સાહેબકે મુકાબીલેકો સામને આયા. જબ ખાજા સાહેબકો જોગીકે આમદકી ખબર હુઈ, તો આપને અસાયે મુબારક, એક ખાદીમકો દીયા, ઓર ફરમાયા; કે અપની જમાઅતકી જગા-કે આસપાસ, ઇસ અસાસે એક લકીર ઝમીન પર બ-તઓર હીસારકે કરદો. કે ઉસકે અંદર ઇનશા અલ્લાહો તઆલા, જાદુ કુછ અસર નહી કરેગા, ઓર ન કીસીકો કુછ ઝરર પહોંચેગા, ઓર જબ વોહ ગીરોહ અશકીયા, ઉસ હીસારકે અંદર કદમ રખખે, તો સરકે બલ ઉંધે ગીરે.

આખીર કાર, જાદુગરોંકી જમાઅતને કીનારયે હોઝે અન્ના સાગર કે, ઇસ ઇરાદેસે કયામ કીયા, કે ઉસ તાલાબકે પાનીસે આપ તક પાની નજાને દેં. હઝરત ખાજા સાહેબને, રામદેવ મહંતકો, કે જો નવ મુસલીમ થા, ઓર જીસકા નામ શાદી-દેવ રખ્ખા થા, ઉસસે ફરમાયા, કે જીસ તરેહસે મુમકીન હો, એક કદેહ પાનીકા ઇસ તાલાબ-મેંસે ભરલા. ચુનાંચે શાદી-દેવને હઝરતકે ઇરશાદ બ મુજબ, કદેહ લેકર અન્ના-સાગરકે કીનારે પર ગયા, ઓર તાલાબ-મેંસે પાની ભરને લગા, કે તમામ પાની ઉસ તાલાબકા ઉસ કદેહમેં આ-ગયા. ઓર તાલાબમેં એક કતરાભી પાનીકા ન

રહા, ઔર તાલાબ બિલકુલ ખુશ્ક હો-ગયા, કે ગોયા ઉસમેં પાનીકી નહીં થા, ચુનાંચે આપકા કુલ ખર્ચ, પાનીકા ઇસ કદેહસે હોતા થા, ઔર કદેહસે પાની કમ નહોતા થા, ઉસ કદેહમેં પાની ભરનેસે અન્ના સાગર તાલાબકે અલાવા જીતને કુવેં થે, સબકા પાની ખુશ્ક હો-ગયા. ઔર જાનવર દુધ દેને વાલે, ઔર ઔરતોંકે પીસતાનોંકા દુધ ખુશ્ક હો-ગયા, ઔર પ્યાસકી શીદ્દતસે જાનવર, ઔર છોટે બડે આદમી સબ બેતાબ હો-ગયે. બલકે પ્યાસકી બે-તાબીસે દુશ્મન મરગયે. રાજાભી યે હાલ દેખકર, બહોત પરેશાન હુવા. જયપાલ જોગી યે હાલ દેખકર, તાલાબકે કીનારે પર આયા, ઔર હુઝુરકી તરફ મુખાતીબ હોકર, બ-આવાઝે બુલંદ કહા. કે મખલુકે, ખુદા પ્યાસકી શીદ્દતસે મરતી હે, આપ તો ખુદકા ફકીર કે હતે હેં, ઔર ફકીર તો રહીમ, ઔર કરીમ, હોતે હેં, ઇસ લીયે આપકો લાઝીમ હે. કે બંદેયાને ખુદા પર, રહમ ફર-માકર પાની દેવેં. હુઝુરને જબ યે બાતેં જયપાલ જોગીસે સુનીં, તો શાદી દેવસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે ઉસ કદેહકા પાની, કે જો તાલાબ-મેંસે લાયા હે. વોહ ઉસીમેં ડાલ દે, શાદી દેવને બ-મુજબ હુકમે હુઝુરકે ઉસ કદેહકા પાની અન્ના સાગર તાલાબમેં ડાલ દીયા. પાનીકે ડાલતેહી ઝમીનસે પાની જોશ ખાકર ઉબલા, ઔર તાલાબ લબાલબ હો-ગયા. બાદહૂ જાદુગરોને જાદુગરી શુરૂ કી, ઔર યહાંતક નૌબત પહોંચી કે પહાડકી જાનીબસે હઝારોં સાંપ, દાયરેકી જાનીબ દોડતે થે, મગર દાયરે પર ન પહોંચતે થે, ઔર દાયરે પર સર રખકર

રેહજાતે થે. ચુનાંચે જોગી જયપાલ ઇસેસે–બી આજીઝ ઔર મજબુર હુવા, તો આસમાનસે આગ, બરસાની શુરૂ કરી. ઔર ઇસ કદર આગ બરસાઈ, કે બડે બડે તોદે ઔર અંબાર આગકે હો–ગયે, ઔર હજારોં દરખ્ત, ઉસ આગસે જલકર ખાક સીયાહ હો–ગયે મગર એક ચીંગારીબી ઉસ દાયરેકે અંદર ન–પહોંચી. જબ જોગી ઇસસે–બી આજીઝ આ–ગયે, તો જયપાલને એક મીર્ગ છાલા નીકાલા· ઔર આસમાનકી તરફ ફેંક કર, ઔર જસ્ત મારકર ખુદ ઉસ મીર્ગ છાલે પર સવાર હો–ગયા. ઔર આસમાનકી તરફ ઉડકર નઝરસે ગાયેબ હો–ગયા. ખુદ્દામને હુઝુરસે અર્ઝ કીયા, કે જોગી જયપાલ, ઔર જાદુગરી દીખલા રહા હે. ઔર આસમાન પર ઉડતા ચલા જા–રહા હે, અબ નીગાહસે ગાયેબ હો–ગયા હે, ગોયા દુન્યાસે ખો–ગયા હે, હુઝુર આંખેં બંદ કીયે હુયે, આલમે મસ્ત–ગરાકમેં હર વક્ત રેહતે થે. યે બાત ખુદ્દામકી સુનકર આપને આંખેં ખોલ દીં. ઔર અપની નાઅલેને મુબારકકો ઇશારા ફરમાયા, કે જાઓ, ઔર જયપાલકો બુરે હાલસે ઉતાર લાઓ ચુનાંચે આપકે હુકુમસે નાઅલેન મુબારક, હવાપર ઉડી, ઔર જયપાલ જોગીકે સરપર બરાબર મારતી હુઇ, ઉતાર લાઇ ઔર આપકે હુઝુરમેં ઉસી હેસીયતસે લાકર હાઝીર કીયા. તમામ મખ્લુક અજમેર શરીફકી યે અજાયેબ, ઔર ગરાયેબ. હાલ દેખ રહી થી, જયપાલને જબ યે અપના હાલ દેખા, તો જાર જાર રોતા હુવા, કદમે મુબારક પર ગીર પડા. ઔર તોબા ઇસતગ–ફાર કરકે કલમયે તૈયબ પરહા. ઔર આપકે મુરીદ હો–ગયે. ઔર હુઝુરમેં

ઇલતીજા કી, કે હઝરત, ઇસ ઉમર તક. કુદ્રીં ગ્બાબતમેં બસર કી, અબ ઇસ કદર ઇલતીજા હે, કે મુજકો ઉમરે જાવીદ અતા ફરમાઇ જાયે, તાકે તલાશીયે મઆસી હો-જાયે. આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે તુ કયામત તક ઝીંદા રહેગા; મગર ચશ્મે ખલાયેકસે પોશીદા રહેગા. ચુનાંચે મશહુર હે. કે જયપાલ અબતક ઝીંદા હેં, ઓર શબે જુમઆકો ઝીયારતે રોઝયે મુકદ-દસા પર હાઝીર હોતે હેં. ઓર ઝાયેરો-મેંસે જો રાહ ભુલ જાતે હેં, ઉનકો રાહ બતાનેકી ખીદમત આપકે તાઅલ્લુક હે. ખાજા સાહેબને જયપાલકા નામ, અબ્દુલ્લા રખ્ખા થા, ઓર ઉસી નામસે આમમેં મશહુર હેં,

તવારીખકી કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે, કે અન્ના સાગરસે પાની ભરનેકે અવ્વલ યે વાકેઆ હુવા, કે બ-હુકમે હુઝુર, એક ખાદીમ કાસયે ચોબી લેકર, પાની લેનેકો અના સાગર પર ગયા, બુત-ખાનેકે મહંતો, ઓર પંડીતોને રોકા, ઓર પાની નહીં ભરને દીયા. ખાદીમને આકર અર્ઝ કીયા, તો હુઝુર ખુદ કીનારયે હોઝે અન્ના સાગર પર તશરીફ લે-ગયે, ઓર રામદેવ મહંતસે મુખાતીબ હોકર ઇરશાદ ફરમાયા, કે તુમ ઇન મુરતોંકો, કે જો આદમીકી બનાઇ હુઇ હેં, ઇનહેં કયું પુજતે હો, ઓર ઉસકો કયું નહીં પુંજતે? કે જીસને તુમકો પયદા કીયા હે, તો રામદેવ મહંતને જવાબ દીયા, કે હમ ઇનહીકો ખુદા, ઓર અપના માઅબુદ, જાનતે હેં. આપને ઇરશાદ ફરમાયા, કે અગર તુમ અપના માઅબુદ, ઓર ખુદા, ઇનકો જાનતે હો, તો ઇનસે કુછ ઇલતીજા કરો, કે જો તુમ્હારે સામને મૌજુદ હેં, દેખેં તુમકો કયા જવાબ દેતે

હૈં! રામદેવ મહંતને કહા, કે યે પથ્થર કે હૈં, ઇસલીયે બોલ નહીં સકતે, તબ આપને ફરમાયા, કે દેખો હમારા દીન કયસા બરહક હૈ. ઓર હમારા ખુદા, કયસા સચ્ચા હૈ. હમ તુમ્હારી મુરતેં, ઓર તુમહારે દેવતાકો બુલાતે હૈં. યે ફરમા કર આપને એક મુરતસે, કે જો સબમેં બડી થી, ઇસસે ઇરશાદ ફરમાયા, કે અગર હમારા ખુદા, ખાલીકે કૌનો, મકાં હૈ, ઓર હમારા મજહબ બરહક હૈ, ઓર હમ બ-હુકમે ખુદા-વંદે કરીમ, યહાં આયે હૈં, તો હમારે હુકમસે તુ ગોયા હો જા. આપકી ઝબાને મુબારકસે યે કલેમા નીકલા થા, કે ફૌરન વોહ મુરત ગોયા હુઇ, ઓર ચાર પાંચ કદમ આપકી જાનીબ ચલકર કહા, કે વાકઇ આપકા ખુદા સચ્ચા હૈ. ઓર આપકા દીન બરહક હૈ. ઓર આપ બ-હુકમે ખુદા, યહાં તશરીફ લાયે, ઓર કાફીરોંકા મજહબ, બીલકુલ બાતીલ હૈ. યે કરામત આપકી દેખકર રામદેવ મહંત, ફૌરન મુસલમાન હો ગયા, ઓર તોબા કરકે આપકા મુરીદ હો-ગયા.

અજમેરકે રાજાને જબ યે હાલાતે કરામાત, હઝરત ખાજા સાહેબકે સુને, ઓર દેખે, તો નીહાયત મુન-ફેઅલ ઓર નાદમ, ઓર શરમીંદા હોકર, શેહરકો વાપીસ ચલા ગયા, ઓર આપસે કીસી તરેહકા મુઝાહીમ નહીં હુવા. હઝ-રતને ઉસી મુકામ પર કયામ ફરમાયા. ઓર ખલકુલ્લાકી હીદાયતમેં મશગુલ હુયે, એક રોજ આપને રાજાકો બહોત હીદાયત કી. મગર ઉસકે કલ્બ પર કુછ અસર નહીં હુવા. આખીર આપકી બદ દુઆસે લશકરે ઇસલામકે હાથપર ગીર-ફતાર હોકર દાખીલે જહન્નમ હુવા.

કીતઆ.

હમ સીયાહી સુફેદ હોતી હે—શાખ પેયા કરે ઉસે કોઇ.
માશકે તુખમસે નહો મંદુમ—ગરચે બોયા કરે ઉસે કોઇ.

હાલાતે કશફો કરામાતે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ.

સિયરકી કિતાબોમેં લીખ્ખા હે, કે હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી રહ, એક રોજ સુબેહકી નમાઝકે બાઅદ યાદે ઇલાહીમેં બયઠે હુવે થે, કે એક શખ્સ રોતા હુવા ખીદમતમેં હાઝીર હોકર ફર્યાદ કરને લગા, કે અય દસ્તગીરે બે—કસાં, મુઝ મઝલુમકી ફર્યાદ સુનીયે, ઔર દાદ દીજીયે, મેરે ફરઝંદકો હાકીમને બીલા કુસુર માર ડાલા હે, ઔર સર ઉસકા તનસે ઉતાર ડાલા હે, આપ અઝ રાહે શફક—ફત ઉસ શખ્સકે હમ—રાહ ઉસકે બેટેકી લાશ—પર તશરીફ લે—ગયે, ઔર ઉસકે સરકો તનસે મીલાકર ઇરશાદ ફરમાયા, કે અય જવાન ! અગર તુ બીલા કુસુર કત્લ હુવા હે, તો બિસ્મ—લ્લાહ, કુમ બે ઇઝ—નીલ્લાહ, હુકમે બારી—સે તુ ખડા હોજા. મુરદા ઝીંદા હો ગયા ! ઝીંદા હોજા. પસ જવાન જુંબીશમેં આયા, ઔર કલ—મયે તૈયબ, લા ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહો, મોહમ—મદર રસુ—લુલ્લાહ, પરહતા હુવા ઝીંદા હો—ગયા.

રિવાયત—હૈ, કે શયેખ અલી, નામી એક શખ્સ ખાજા સાહેબકે મુરીદ થે, એક રોજ ખાજા સાહેબકે હમરાહ કહીં જાતે થે, કે એક શખ્સ આયા, ઔર શયેખ અલીકા પકડકે કેહને લગા, કે આપકે જીમ્મે મેરે ચંદ દીરમ કરજ હૈં, વોહ દીરમ ઇસી વક્ત મુજકો અદા કર દીજીયે. શયેખ અલીકે પાસ દીરમ મૌજુદ ન-થે, ઇસલીયે ઉજર કીયા, ઔર દુસરે વક્તકા વાએદા કીયા. કરજ-ખાહને ન માના, ઔર બહોત તકાઝા કરને લગા, ઉસ વક્ત ખાજા સાહેબનેભી કરજ-ખાહકો બહોત સમઝાયા, મગર હરગીઝ નહીં માના. ઔર કેહને લગા. કે અપને પાસસે મેરે દીરમ અદા કર દીજીયે. ખાજા સાહેબને ઉસ વક્ત અપની ચાદરકો ઝમીન-પર બીછાદી, ઔર જનાબે બારીમેં દુઆ કી, આપકી દુઆકી બરકતસે વોહ ચાદર દીરમસે ભર ગઇ. ફીર આપને ઉસ કરજ-ખાહકો ફરમાયા કે તુમ્હારે દીરમ લેલો, મગર જ્યાદા ન લેના, કરજ-ખાહને દેખા, કે ચાદર દીરમસે ભરી હુઇ હૈ, તો ચાહા કે જ્યાદા લેવે, પસ ઉસકા હાથ ખુશ્ક હો-ગયા, નાચાર હોકર વોહ આપકે કદમોં-પર ગીર પડા. ઔર અપને કુસુરકી મોઆફી ચાહને લગા. આપને અપના હાથ ઉસકે હાથ-પર ફેરા, ઉસી વક્ત ઉસકા હાથ સહી ઔર સાલીમ હો-ગયા.

રિવાયત હૈ. કે બીયા-બાનમેં સાત શખ્સ આતશ પરસ્ત થે, બડે પક્કે મુજાહીદ, ઔર ઇતેહા દરજેકે આબીદ થે, છે છે મહીને તક ન ખાના ખાતે, ઔર ન પાની પીતે થે. ઔર બાઅદ છે મહીનેકે એક લુકમા ખાકર જીતે થે, ઔર હર શખ્સ ઉનમેં બે-નઝીર થા, જીસ અમીર, ઔર ગરીબકો

દેખ પાતે થે, ઉસકે દીલકા હાલ બતાતે થે, વોહ સાતોં આતશ-પરસ્ત, બડી ચાહસે હઝરત ખ્વાજા સાહેબકી હુઝુરમેં આયે, ઔર તસલીમ બજા લાયે, આપને ઉનકો આગકે પુજનેસે મના કીયા, તો ઉન્હોંને અર્ઝ કીયા, કે હઝરત, હમકો આતશી દોઝખકા બહોત ખૌફ હે, ઇસલીયે ઉસકો પુજતે હેં. આપને ફરમાયા, કે—

બયેત.

અગર સદ સાલ ગબ્ર આતશ ફરોઝદ,
ચું યક દમ અંદરાં ઉફતદ બ-સોઝદ.

આતશ પરસ્તોંને અર્ઝ કી, કે આપ ખુદાવંદે કરીમકી બંદગી કરતે હેં, તો કયા આગ આપકો નહીં જલાયેગી ? આપને ફરમાયા, કે આગકી કયા મકદુર કે હમારી જુતી-કોભી જલા સકે, યે કેહકર નાઅલૈને મુબારકકો આગમેં ડાલ દી, નાઅલૈનકે ડાલતેહી આગ સર્દ હો-ગઇ. ઔર ગયેબસે આવાઝ આઇ, કે આગકી કયા મજાલ હે ! કે હમારે દોસ્તકી નાઅલૈન જલા સકે. યે કરામત દેખકર વોહ સાતોં આતશ પરસ્ત મુસલમાન હો-ગયે, ઔર આપકી ખીદમતમેં રેહકર ચંદ રોજમેં વલીયે કામીલ હુયે.

રિવાયત હે, કે એક રોજ ખ્વાજા સાહેબકી હુઝુરમેં એક મુરીદ હાઝીર હુવા, ઔર શેહરકે હાકીમકા શીકવા કરને લગા, કે મુઝ ગરીબ પર ઇતેહા દરજેકા ઝુલ્મ હુવા હે, ઔર મુઝકો

શેહર બહર હોને–વાલી કુચ હો–ગયા હે. હરચંદ કે મેં બે કુસુર હું. લેકીન હાકીમકે હુકમસે મજબુર હું. આપને થોડી દેરકે બાઅદ ફરમાયા. કે તુઝે કુછ ખબર હે, કે શેહરકા હાકીમ કીધર હે ? વોહ શખ્શ ઇસ રમ્જકો નહીં સમઝા, ઔર કેહને લગા. કે હાકીમ સવાર હોકર. મયદાનકી તરફ ગયા હે. આપને ફરમાયા. કે વોહ તો રાહીએ મુલ્કે અદમ હો–ગયા. હે, જીસ વક્ત વોહ મુરીદ આપસે રૂખસત હોકર બાહેર આયા તો દેખતા કયા હે, કે તમામ શેહરમેં શોહરા હો–રહા હે, કે વાલીયે શેહર ઘોડેસે ગીરકર મર ગયા.

રિવાયત હે, કે એક રોજ હઝરત ખાજા કુતબુદ્દીન બખ્ત્યાર કાકી રહ, દેહલીકે બાદશાહ–કે હમરાહ હાથમેં હાથ લીયે હુયે કીલએ શાહીકી સયેર કરતે થે. ઔર બહોતસે ઉમરા, ઔર અરાકીનભી સાથ થે, કે નાગાહ, એક ઐયાર, દેહલીકે બાદશાહ કે હુઝુરમેં આકર ફર્યાદી હુવા, કે યે કુતુબ સાહેબ, કે જો આપકે સાથ હેં. ઇનસે મુજકો હમેલ હરામ હે. ઇસલીયે હુઝુર ઇનકો સમઝા દેં, કે મુજસે નીકાહ કરેં, ઔર દુઆસે હરામકો રવા ન રખ્ખેં, ઉસ મક્કારાકી યે બાત સુનકર બાદશાહ, ઔર તમામ અરાકીને શાહી મુતહૈયર, ઔર સકતેમેં હો–ગયે. હઝરત કુતુબ સાહેબકો નદામતસે અર્ક આ–ગયા. ઔર હમ બખુદ હો–ગયે. ઉસ ઔરતકો કીસીને કુછ જવાબ ન દીયા, હઝરત કુતુબ સાહેબને અપને પીર રોશન ઝમીર, યાને હઝરત ખાજા ગરીબનવાઝ રહ, કી તરફ મુતવજ્જે હોકર, અજમેર શરીફકી તરફ મોહ કરકે મુનાજાત કી. કે યા હઝરત, આપસે ફર્યાદ હે, કે યહ ઇલ્ઝામ હે, ઇસ વક્ત

દસ્તગીરી કીજીયે ! ચુનાંચે, હઝરત કુતુબ સાહેબકી ઇલતીજા ખતમ ન-હોને પાઇ થી, કે હઝરત ખ્વાજા સાહેબ, ઉસ જગે મૌજુદ હુયે, ઔર કુતુબ સાહેબસે હાલ દરયાફ્ત કીયા, કે મુજકો કયું યાદ કીયા, આપને કુછ જવાબ ન દીયા, બલકે ચશ્મે પુર આબ હો-ગયે, આપકા યે હાલ દેખકર, હઝરત ખ્વાજા સાહેબકો કમાલ રહમ આયા, ઔર વોહ ઝને મકકારાકી તરફ દેખા, તમામ હમ-રાહીયાંને શાહી, દમ બખુદ દેખતે થે, ઔર દીલમેં કેહતે થે. કે દેખીયે ઇસકા અંજામ કયા હોતા હે. અલ-ગરઝ હઝરત ખ્વાજા સાહેબને ઉસ ઔરતકે શીકમકી તરફ મુખાતીબ હોકર ફરમાયા, કે અય બચ્ચે, કે જો ઇસ ઔરતકે પેટમેં હે. સચ સચ કેહ, કે તેરી મા જો કુતુબ સાહેબ-પર તોહમત લગાતી હે. ઉસકી અસલીયત કયા હે ? હુઝુર કે ફરમાનેસે વોહ બચ્ચા, કુદરતે ખુદાસે ગોયા હુવા, ઔર પેટકે અંદરસે બોલા, કે યા હઝરત ! કુતુબ સાહેબકે હાસીદોં ઔર દુશમનોંને યે બોહતાન રખવાયા હે. ઔર ઇસ ઔરતકો સીખાકર બાદશાહ-કે પાસ ભેજા હે. ઇસ બાતકો સુનકર વોહ ઔરત નીહાયત પશેમાં હુઇ. ઔર તમામ હાઝેરીન, ઇસ કરામતસે હયરાન હો-ગયે.

રિવાયત હે, કે હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝકી ખીદ-મતમેં, જો શખ્સ તીન રોજ હાઝીર હોતા, તો આપકી સોહબતકી બરકતસે વલીયે કામીલ હો-જાતા. જબ ઇસ કરા-મતકા શોહરા હુવા, તો એક ફાસીક ઇસ બાતકે તજરૂબે પર

આમાદા હુવા, ઓર આપકે દરે દૌલત પર પહોંચા, ઓર દસ્ત બસ્તા અર્ઝ કરને લગા.

બેત.

ગર બર સરે ચશ્મે મન નશીની,
નાઝત બ-કુનમ કે નાઝનીની.

આપને ઉસકો ઇસ્તગફાર પરલાઇ, ઓર ગુનાહસે તૌબા કરાઇ, તીન દીન તક વોહ શખ્સ હુઝુરમેં હાઝીર રહા. ઇસ અરસેમેં તમામ ઝંગે રીસકો ફુજુર, ઉસકે આઇનયે દીલસે દુર હો-ગયે, ઓર કમાલકો પહોંચા.

રિવાયત હે, કે એક રોજ હઝરત ખાજા ગરીબ ન-વાઝ રહ. શયેખ શહાબુદ્દીન સોહર વરદી રહ, ઓર શયેખ અવ-હદોદ્દીન કીરમાની રહ, કે હમરાહ તશરીફ લે-જાતે થે. કે એક લડકા ખુર્દ સાલ શમસુદ્દીન નામી હાથમેં તીરો કમાન લીયે હુયે આપકે સામને-સે ગુજરા, આપને ફરમાયા, કે યે લડકા દેહલીકા બાદશાહ હોગા, ચુનાંચે અયસાહી હુવા, કે વોહી લડકા દેહલીકા બાદશાહ હુવા.

રિવાયત હે, કે આપકો રાગ, યાને સિમાસે કમાલ ઝૌક, ઓર શૌક થા, આપકી મેહફીલે ખાલી કભી રાગસે ખાલી ન-હોતી થી, ઓર બ-ગયેર રાગકે આપ કભી નહીં રેહતે થે. ઓર કભી કોઇ શખ્સ, આપ પર મોઅતેરિઝ ન-હોતા થા. અક્સર ઉલમાયે મોઅતેબર, ઓર મશાયેખે કિબાર, આપકી બઝમે સિમાઅમેં હાઝીર હોતે થે, જો શખ્સ આપકી મજલીસે

આંખીમેં એક મરતબા રાગ સુનતા. તો વોહ સાહેબે જોક, ઓર શૌક હો-જાતા. ઓર જીસ કદર ઉસ ઝમાનેમેં વલી અલ્લાહ થે, સબ આપકો પેશવા જાનતે થે, ઓર આપકે ફરમાન પઝીર થે.

આપકે મતબખમેં ઇસ કદર ખાના પકતા થા, કે તમામ શેહરકે ગુરબા, ઓર મસાકીન, સયૈર હોકર ખાતે થે, ઓર હમેશા યે દસ્તુર થા, કે આપકા ખાદીમ હાઝીર હોતા, ઓર અર્ઝ કરતા, કે લંગર કે ખર્ચ કે વાસતે કુછ ખર્ચ ઇનાયત કરો, તો આપ અપને મુસલ્લેકા એક ગોશા ઉઠાકર ફરમાતે, કે જીસ કદર ઝુરૂરત હો લેલે, પસ ખાદીમ ઉસી કદર યાને બ-કદરે ઝુરૂરત લેતા, ઓર ખર્ચ કરતા.

નકલ હે, કે જીસ ઝમાનેમેં હઝરત ખ્વાજા સાહેબ રહ., ને અજમેર શરીફમેં સુકુનત ઇખ્તીયાર ફરમાઇ થી, ઉસ ઝમાનેમેં જો હાજી લોગ આતે થે, વોહ કેહતે થે કે હમ ખ્વાજા સાહેબકો હમેશા ખાનયે કાઅબાકા તવાફ કરતે દેખતે થે, અજમેર શરીફકે બાશીંદે જવાબ દેતે. કે ખ્વાજા સાહેબ જબસે અજમેર શરીફમેં તશરીફ લાયે હેં, હમેશા દૌલત ખાનયે ખાસમેં મોઅતેકિફ રેહતે હેં. કભી હજકો તશરીફ લે-જાનેકા ઇ-તેફાક નહીં હુવા હે, તો વોહ લોગ મુતહૈયર હોતે, આખીર જબ તમામ હાજીઓકી ઝબાની યેહી હાલ સુના ગયા, તો માઅલુમ હુવા, કે હઝરત ખ્વાજા સાહેબ હર શબકો ખાનયે કાઅબાકો તશરીફ લે-જાતે ઓર સુબેહકી નમાઝ અજમેર શરીફમેં આકર જમાઅતકે સાથ અદા કરતે.

રિવાયત હે, કે એક વક્ત એક કાફીર પેહલવાન, આપ પર હમલા કરનેકે ઇરાદેસે આયા, ઔર ખંજર હાથમેં લેકર આપકે કત્લ-પર આમાદા હુવા. આપ હસ્બે મામુલ આંખેં બંદ કીયે હુયે, યાદે ઇલાહીમેં મશગુલ થે, આપને ઇસ બાતસે આગાહ હોકર આંખેં ખોલ દી, ઔર ઉસકે તરફ દેખા, તો વોહ શખ્સ ફૌરન બેહોશ હોકર ગીર પડા. જબ ઉસકો હોશ આયા, તો આપકે કદમોં પર ગીર પડા, ઔર તૌબા કરકે મુસલમાન હો-ગયા. ઉસ રોજ ઉસકે સાથ આપકી યે કરામતકો દેખકર સાવસો કાફીર મુસલમાન હુયે.

નકલ હે, કે એક મરતબે આપકા ગુજર એક શેહરમેં હુવા, ઉસ શેહરકે બાશીંદે કાફીર થે, મુસલમાનકો દેખકર તાનાં કીયા કરતે થે. જબ આપકો કુફ્ફારોંને દેખા, તો આપસમેં સલાહ કી, કે ચંદ મુસલમાન યહાં આ-ગયે હેં, ઉનકી વજેસે આબો હવા ઇસ શેહરકી ખરાબ હોગી, ઇસલીયે ઉનકો નીકાલ દેના ચાહીયે, યે સલાહ કરકે મુસલ્લેહ હોકર, આપકો ઇજા પહોંચાનેકે લીયે સામને આયે, જીસ વક્ત નજર આપકી કુફ્ફારોં પર પડી, તો સબ તાબેદાર હો-ગયે. ઔર સબ અર્ઝ કરને લગે, કે હમ આપકે તાબેદાર હેં, જો આપકા ઇરશાદ હો, ઉસકો બજા લાયેં, ચુનાંચે આપકે દસ્તે હજર સબ કુફ્ફારને તૌબા કી, ઔર ઇમાન લાયે, આપકે ક્રમાકી બરકતસે વોહ કુફ્રસ્તાન શેહર મુસલમાન હો-ગયા.

ઔહવાલે અઝવાઝે મુતહ્‌હેરાત, ઔર અવલાદે અમજાદ, હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ.

ખઝી-નતુલ અસફીયામેં લીખ્ખા હે, કે હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝકી દો બીબીયાં થીં. પેહલી બીબી હઝરત સૈયદ વજીહુદ્દીન, કે જો હઝરત સૈયદ હુસેન ખીંગ સવારકે ચચા થે, ઉનકી બેટી થીં, ઔર ઉનકા નામે મુબારક, અસમત બીબી થા. ઔર ઉનકે બતને પાકસે તીન ફરઝંદ પયદા હુવે, અવ્વલ હઝરત ખ્વાજા અબુ સઈદ, ઔર દુસરે હઝરત ખ્વાજા ફખરૂદ્દીન ઔર તીસરે હઝરત ખ્વાજા હીસામુદ્દીન રહ. થે. હઝરત ખ્વાજા અબુ સઈદકે દો ફરઝંદ થે, આપકા ઈંતેકાલ ૫૦ સાલકી ઉમરમેં હુવા. હઝરત ખ્વાજા ફખરૂદ્દીન, કમાલ બુઝુર્ગ, ઔર સાહેબે નેઅમત થે, ઔર બાઅદ વીસાલે હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝકે બીસ બરસ તક ઝીંદા રહે, ઔર ૭૦ બરસકી ઉમરમેં કસ્બએ સરદારમેં, કે જો અજમેર શરીફસે સોલા કોસ દુર હે. વહાં ઈંતેકાલ ફરમાયા, ઔર વહીં મદફૂન હેં. આપકે પાંચ ફરઝંદ થે, ઔર હઝરત ખ્વાજા હીસામુદ્દીન ૪૫ બરસકી ઉમરમેં ગાયેબ હો-ગયે, ઔર ચેહેલ અબદાલમેં જાકર શામીલ હો-ગયે. આપકે સાત ફરઝંદ થે.

હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝકી દુસરી બીબી હીંદુસ્તાનમેં કીસી રાજાકી બેટી થીં, ઔર ઉનકા નામ અમતુલ્લા બીબી થા, ઔર ઉનકે બતને પાકસે એક દુખતર પયદા હુઈ. જીનકા નામે મુબારક, હાફીઝા જમાલ બીબી થા. ઔર ઉનકે

શોહરકા નામ શેખ રઝીયુદ્દીન થા. હઝરત જમાલ બીબીસ મઝારે શરીફ, અજમેર શરીફમેં મુત્તસીલે મઝારે પુર અનવ ર, હઝરત સુલતા-નુલ હીંદ, ખ્વાજા ગરીબ નવાઝ રહ, હે. અમતુલ્લા બીબીકે બતનસે દો ફરઝંદ ઓરભી તવલ્લુદ હુયે થે. મગર બ-હાલતે શીરખ્વારી દોનો શાહજાદોને રેહલત ફરમાઇ થી.

હઝરત ખ્વાજા ગરીબ નવાઝકે ખુલફાઓકી સહી તેઅદાદ આલે-મુલ ગયેબકો માઅલુમ હે, લેકીન બાઝ ખુલફાઓકા ઝીક્ર હરફે જેલ હે.

અવ્વલ ખલીફયે આઝમ, હઝરત ખ્વાજા કુતબુદ્દીન બખ્ખ-આર કાઝી દેહલવી રહ, ઓર દુસરે હઝરત સુલતા-નુત તારેકીન હમીદુદ્દીન સુફી નાગોરી, ઓર તીસરે, હઝરત ફખરૂદ્દીન ફરઝંદે હઝરત ખ્વાજા સાહેબ, ઓર ચોથે, ખ્વાજા મોઅઝ્ઝુદ્દીન, ઓર પાંચવેં કાઝી હમીદુદ્દીન નાગોરી, ઓર છઠ્ઠે શયેખ વજીહુદ્દીન, ઓર સાતવેં શેખ બુરહાનુદ્દીન, ઓર આઠવેં શયેખ અહમદ, ઓર નવ્વેં શયેખ મોહસીન, ઓર દસવેં શયેખ સુલેમાન ગાઝી, ઓર ગ્યારવેં, શયેખ સમસુદ્દીન, ઓર બહારવેં ખ્વાજા હસન ખૈયાત, ઓર તેહરવેં જયપાલ જોગી ઉર્ફે શેખ અબદુલ્લા બીયાબાની વગૈરા હેં.

ઝીક્રે વફાતે હઝરત ખ્વાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી રહ.

આઇ-નયે તસવ્વુફમેં લીખ્ખા હે, કે તારીખ ૬ માહે રજબ, સને ૬૩૩ હીજરીમેં બરોજે દોશંબા, જબકે વક્ત બાઅદ નમાઝે તહજ્જુદ આપને વીસાલ ફરમાયા. ઉસ જગહકો

આપકા વીસાલ હુવા, ઉસ શબકો બાઅદ નમાઝે ઇશાકે આપને અપને હુજરેકા દરવાઝા બંદ કરલીયા, ઔર સબકો મના કીયા. કે કોઇ ન આવે. ખુદ્દામને તમામ રાત આવાઝ પાયે મુબારકકી સુની, જીસસે માઅલુમ હોતા થા, કે આપ હાલતે વજદમેં હેં, આખીર શબકો વોહ આવાઝ મૌકુફ હો-ગઇ, સુબ્હકે વક્ત ખાદીમોંને હુજરેકે દરવાઝે પર આવાઝ દી, મગર કુછ જવાબ ન મીલા, તો નાચાર હોકર હુજરેકા દરવાઝા ખોલ કર દેખા, કે આપકા વીસાલ હો-ગયા. ઉસ શબકો બહોતસે અવલીયા, અલ્લાહને આલમે રોયામેં હઝરત રસુલે કરીમ સલ, કો દેખા, કે આપ ફરમાતે હેં, કે ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી રહ, કે ઇસતીકબાલકે લીયે હમ આઇંગે; પસ સાબીત હુવા, કે આપકે વિસાલકે બાઅદ આપકી પેશાનીયે મુબારક પર બ-ખતે નુર લીખ્ખા થા. કે "હબીબુલ્લા માતા ફી હુબ્બુલ્લા, આપકા વીસાલ સુલતાન શમસુદ્દીન અલ્ત-મશ બાદશાહે દેહલીકે અહદમેં હુવા.

આપકા રૌઝયે પુર અનવાર, અજમેર શરીફમેં ઝીયારત-ગાહે ખલકુલ્લા હે. હર બરસ રજબકી ચાંદ-રાતસે છઠ્ઠી તારીખ તક, આપકા ઉર્સ બડી ધામધુમસે હોતા હે, દુર દરાઝ મુલ્કોંસે અમીરો ગરીબ, ઔર ફુકરા, ઔર હર કીસમકે સૌદાગર આતે હેં, છે દીન તક તમામ રાત દરગાહે શરીફમેં મેહફીલે વજદ, મુન-અકદ હોતી હે, ઔર તમામ દરગાહે શરીફમેં કસરતસે રૌશની હોતી હે. હઝરત ખાજા સાહેબકા ફેઝ જયસા હયાતમેં જારી થા, વયસાહી અબ-તક જારી હે,

જો આદમી મઝારે મુકદ્દ—દસ પર હાઝીર હોકર, મતાલીબે દીની ઓર દુન્યવીકા હાજત—મંદ હોતા હે. ઉસકી તમામ હાજતેં પુરી હોતી હેં. આપકી વીલાદત સને ૫૩૭ હીજરીમેં હુઈ, ઓર વફાત સને ૬૩૩ હીજરીમેં હુઇ. ઇસ હીસાબસે આપકી ઉમર ૯૬ બરસકી હોતી હે, કીસી શાઅેરને ક્યા ખુબ રૂબાઇ કહી હે, કે જીસસે આપકી સીને વીલાદત, ઓર ઉમરે વફાત ઝાહીર હોતી હે.

રૂબાઇ.

વીલાદતે આશીકે નો સાલે ઉમરશ,
ખુર્શીદ દર વાલીયે હીંદ આશકારા;
વફાતશ આફતાબે મુલ્કે હીંદ અસ્ત,
જ અબ—જદ કુન શુમાર ઇંજા ખુદારા,

મલફુઝાત, ઓર ઇરશાદાતે હઝરત ખાજા ગરીબ નવાઝ.

બંદેકો નમાઝમેં કુરબે ઇલાહી, હાસીલ હોતા હે. નમાઝ મુસલમાનોકી મેઅરાજ હે. નમાઝ એક રાઝ (ભેદ) હે. જીસસે અપને પરવર દીગારસે અર્ઝ કરતા હે. પસ જીસ કદર ઇતમી—નાન, ઓર હુઝૂરે કલ્બ, ઓર આજીઝી નમાઝમેં હોતી હે; ઉસી કદર કુરબે ઇલાહી હોતા જાતા હે.

કિતાબ, તંબીહમેં લીખ્ખા હૈ, કે હર રોજ દો ફીરશ્તે આસમાનસે ઝમીન પર ઉતરતે હૈં, એક નીદા કરતા હૈ, કે જીસને ખુદાકા ફર્ઝ તર્ક કીયા, વોહ ખુદાકે અમાનમેં મુખ્તીલા હોગા. ઔર દુસરા ફિરિશ્તા નીદા કરતા હૈ, કે જીસને સુન્તે હઝરત રસુલે મકબુલ સલ્લ અદા નહીં કી વોહ ખરોજે કયામત આપકી શફાઅતસે મહરૂમ રહેગા. મખ્બાદન ઉન મસલ-માનોંકા હૈ, કે જો નમાઝમેં તાખીર નહીં કરતે, ઔર વક્તે મુકર્રરા પર નમાઝ અદા કરતે હૈં. ઔર હજારોં અફસોસ ઉન મુસલમાનોં પર, કે જો મવલાકી બંદગીમેં કોતાહી કરતે હૈં.

હઝરત ખાજા સાહેબ ફરમાતે હૈં, કે હમ મલકે શામકે કીસી શેહરમેં ગયે. શેહર બાહેર એક ગાર થા, વહાં એક મરદે ખુદા, કે જીનકા નામ શયેખ મોહંમદ અબ્દુલ વાહેદ થા, ઉનકી ખીદમતમેં હાઝીર હુવે, ઉનકી યે કેફીયત થી. કે ખૌફે ખુદાસે ઉનકા ગોશ્ત ગલ ગયા થા ઔર સીર્ફ હડ્ડીયાં બાકી રહી થીં. આપ મુસલ્લે-પર નશ્ગીહ રખતે થે. ઔર દો શેર દરવાઝે પર પાસ-બાન થે. જબ મેં ઝીયારતકે શોકસે ગયા. લેકીન શેરોંકી હયબતસે મેરે કદમ ન ઉઠતે થે, કે નાગાહ મરદે ખુદાને આવાઝ દી, કે અંદર આવ. મેં અંદર ગયા, ઔર કદમ-બોસી હાસીલ કી. આપને સબબે પેહલે યે કલામ કીયા, કે જબ તક તુમ કીસી શયકા કસ્દ ન કરોગે, તો વોહભી તુમ્હારા કસ્દ ન કરેગી. જો ખુદાસે ડરતા હૈ, તો સબ ઉસસે ડરતે હૈં. ફીર પુછા, કે અય દરવેશ, કહાંસે આયા હૈ? મેંને અર્ઝ કી, કે બગદાદસે આતા હું. ફરમાયા, કે ખુશ આમદી,

લાઝીમ હે, કે દુરવેશોંકી ખીદમત કરતે રહો, કે જોકે ફૈઝ હાસીલ હો મેં એક મુદ્દતસે સબસે કિનારા-કશ હોકર, તન-હાઇમેં પડા રેહતા હું. તાહમ એક બાતકા ડર હે, કે રાત દીન રોનેસે કામ હે, દેખીયે ક્યા અંજામ હોતા હે. મેંને અર્ઝ કી, કે વોહ ક્યા બાત હે! ફરમાયા કે નમાઝ, કે જો ખુદાકા ફર્ઝ હે, કે જબ અદા કરતા હું, તો ઐસા હોતા હે, કે મુબાદા કોઇ વક્ત ફોત હો-જાયે, તો સબ બરબાદ હો-જાયે.

પાંચ ચીઝોંકા દેખના અગરચે જુદાગાના દેખે, ઇબાદત હે.

અવ્વલ-માઁ-બાપકા મોંહ દેખના. ફરઝંદોંકે વાસ્તે ઇબાદત હે. ફરમાયા રસુલે ખુદા સલ્લ, ને કે, જો શખ્સ અપને માઁ બાપકા મોંહ મહેબ્બતકે વાસ્તે દેખે, તો ઉસકે આમાલ નામેમેં એક હજકા સવાબ લીખ્ખા જાતા હે. ઓર જો ફર-ઝંદ અપને વાલે-દૈનકી કદમ-બોસી કરે, તો હજાર બરસકી ઇબાદતકા સવાબ ઉસકે નામયે આમાલમેં દાખીલ હોગે, ઓર ઉસકે સબ ગુનાહ બખ્શે જાઇંગે. હઝરત ખાજા બા-યઝીદ બુસ્તામી રહ, ફરમાતે હેં, કે મેંને જીસ કદર મરતબા પાયા, વોહ ખીદમતે વાલે-દૈનસે પાયા.

દુસરા—દેખના કુરઆનેશરીફકા. જો શખ્સ કુરઆને શરીફ પઢતા હે. તો વોહ સવાબ ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખે જાતે હેં. એક કુરઆને શરીફકા. ઓર દુસરા દેખ-નેકા; ઓર હર હરફકે બદલે દસ દસ નેકીયાં ઉસકે નામયે

આમાલમેં લીખ્ખી જાતી હૈં, ઔર દસ દસ બદીયાં દુર હોતી હૈં. ઔર આંખોકી રૈશની જ્યાદા હોતી હૈ. વોહ આંખેં દુન્યાકી મુસીબતમેં કભી મુબતીલા નહીં હોતીં.

તીસરા—ઝીયારતે ઉલમા, જો શખ્સ ઝીંદગીકી હાલત મેં આલીમકે ચેહરેકો મહઝ ખરલાકે વાસ્તે દેખતા હૈ, તો ખુદાયે તઆલા, ઉસ નઝરસે એક ફરીશતા પયદા કરતા હૈ, ઔર વોહ ફરીશતા, કયામત તક ઉસકે વાસતે દુઆયે મગફેરત માંગતા હૈ. ઔર જીસકે દીલમેં ઉલમા, ઔર મશાયેખકી દોસતી હોગી, તો ખુદાયે તઆલા, હજાર બરસકી ઇબાદતકા સવાબ, ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખેગા. અગર ઉસ દરમીયાનમેં મરજાયે, તો બરોઝે હશર, ગીરોહે ઉલમામેં ઉઠેગા. ઔર મુકામ ઉસકા ઇલ્લીઇન હોગા. જો શખ્સ આ-લીમોંકો જ્યાદા દેખે, ઔર ઉનકી સોહબતમેં બયઠે, ઔર સાત રોઝ ઉનકી ખીદમત કરે, તો હક તઆલા, તમામ ઉસકે ગુનાહ મોઆફ ફરમાતા હૈ. ઔર સાત હજાર બરસકી નેકીયાં ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખી જાતી હૈં.

ચોથા—ઝીયારતે ખાનયે કાઅબા. કે જો શખ્સ ઝીયારતે ખાનયે કાઅબા શરીફ કરેગા, તો હજાર બરસકી ઇબાદત ઔર હજકા સવાબ. ઉસકે નામયે આમાલમેં લીખ્ખા જાયેગા, ઔર વોહ શખ્સ બુઝુર્ગ હોગા.

પાંચવાં દેખના અપને પીરકા. અપને પીરો મુરશીદકો દેખના, ઔર ઉસકી ખીદમત કરનીભી ઇબાદત હૈ. જો શખ્સ એક રોઝ અપને મુરશીદકી ખીદમત કરે, તો હક તઆલા ઉસકો હજાર મેહલ, એક દાનયે મરવારીદકે બેહીસ્તમેં ફરમાયેગા.

જીસકે હરએક મેહલમેં એક એક હુર હાઝીર હોગી. ઓર વોહ સબકા કયામતકે દીન બે-હીસાબ બેહીસ્તમેં દાખીલ હોગા. પસ મુરીદકો લાઝીમ હે, કે વોહ અપને પીરકે હર કૌલ, ઓર ફેઅલ પર ખ્યાલ રખખે. ઓર જો કુછ વોહ ઈરશાદ ફરમાયે, વોહ બ-સદકે દીલ બજા લાયે, ઓર જહાંતક મુમકીન હો-સકે. અપને પીરકી ખીદમતસે ગેર હાઝીર ન-હોવે, કીસીકો બ-ગેર ખીદમત ઓર મેહેનતકે કુછ નહીં મીલતા, જો કુછ જીસને પાયા હે, ખીદમત ઓર મેહનતસે પાયા હે. મુરીદકો ચાહીયે. કે પીરકે ફરમાનસે જરરા તજાવુજ ન-કરે. હર અમલ, ઓર વઝીફા, જો કુછ ઇરશાદ હો. ઉસપર બરાબર અમલ કરે.

કયામતકે રોજ, અંબીયા ઓર અવલીયા, સબ કબરોંસે ઉઠાયે જાઉંગે. ઓર ઉનકે કંધોં-પર કમ્મલ પડે હોંગે, હરએક કમ્મલમેં કમો બેશ એક લાખ તાગે તાનેકે. ઓર એક લાખ તાગે બાનેકે હોંગે, ઓર ઉનકે મુરીદ. ઓર લડકે બચ્ચે અકારીબ, વોહ તાગોંકો પકડેંગે. ઓર ઉસ વકત તક પકડે રહેંગે. કે જબતક ખલ્ક હંગામયે મેહશરસે ફારીગ નહો. હર તમામ, ઉનહેં પુલ સિરાત-પર પહોંચાયેગા, ઓર વોહ અપને પીરોંકે હમરાહ, ઉસ તીસ હજાર બરસકે રાસ્તેકો એક દમમેં બરકતસે ઉસ તારે ગીલીમ પકડનેકે તય કરેંગે, ઓર દરવાજયે બેહીસ્ત પર પહોંચ-કર, દાખીલે જન્નત હોંગે. કોઇ સખતી ઉનકે વુજુદ પર ન પડેગી.

શરયે કનેહ', તમામ બીમારીયોંકે લીયે દવા હે. જબ કોઇ બીમાર કીસી દવાસે અચ્છા નહીં હોતા હો, તો મુરી-દકી નમાઝકે ફરઝ, ઓર સુન્નતકે દરમીયાન, બિલા-ગીલાફકે

સાથ, ૪૧ મરતબે, સુરયે ફાતેહાકો સહદ દીમસે પરહ-કર, મરીઝ પર દમ કરે, તો ઇનશા અલ્લાહો તઆલા, શીફાયે કુલ્લી હાસીલ હોગી. ઓર રવાયે હાજત, ઓર દફ્-યે મુશકેલાતકે વાસતે ઇસ તરેહ પરહના ચાહીયે. કે બીસ-મીલ્લાહ, હીર રહમા નીર રહીમ, કી મીમકો, અલ-હમ્દકે લામસે મીલાકર પરહે. ઓર અખીરમેં તીન મરતબે આહીસ્તા આહીસ્તા આમીન કહે. કુરઆને શરીફમેં હર સુરતકા એક નામ હે, ઓર સુરયે ફાતેહાકે સાત નામ હેં. ઓર ઇસ-સુરતમેં સાત હરફ હેં. ઉનસે યે મતલબ હે. કે અલ હમ્દ, પરહને વાલેકો સાત બાતેં નહીં હોતીં. વોહ યેહ હેં. અવ્વલ હલાકી, દુસરી જહન્નમ. તીસરી ઝકુમ. ચૌથી બદ-બખતી, પાંચવીં ઝુલમત. છટ્ટી જુદાઇ. સાતવીં ખ્વારી, ઓર અલ હમ્દમેં સાત આયતેં હેં. જો શખ્સ ઉસકો પરહેગા, તો હફત અંદામકો આતશી દોઝખસે નજાત હોગી. હઝરત ખાજા સાહેબને ફરમાયા હે, કે હમ અપને પીરો મુરશીદકે સાથ અલ-હમ્દકી બરકતસે દરીઆકે પાર હો-ગયે. પાંચ મરતબે અલ-હમ્દ પરહ-કર, પાની પર કદમ રખ્ખા, ઓર પાર ઉતર ગયે. ગરઝ-કે, હાજત રવાઇ-કે વાસતે સુરયે ફાતેહાકા અમલ બહોત મુફીદ હે.

સોહબતકા અસર ઝુરૂર હોતા હે, જીસકો જો કુછ હાસીલ હુવા. વોહ સોહબતસે હુવા હે, સોહબતે બદસે બદ અસર હોતા હે, ઓર સોહબતે નેકસે નેક અસર હોતા હે. દુન્યામેં દો બાતોંસે ખુશતર કોઇ બાત નહીં હે. અવ્વલ સોહબતે ફુકરા, ઓર દુસરી, હુરમતે અવલીયા.

ઓર ચીઝેં બવહુરે નહુસ હેં. અવ્વલ, દુરવેશ, તવંગરી દીખલાવે. ઓર દુસરી.ભુકેકો સયેર કરે. ઓર તીસરી.ગમગીન રહે, મગર ખુશ, ઓર ખુરંમ નઝર આવે. ચોથી, જો દુશમન હો, ઉસસે દોસતી, ઓર મેહરબાનીસે પેશ આવે.

જીસ વક્ત દોઝખ, અરસવે મેહશરમેં આયેગી, તો તમામ અરસયે કયામત, જલને લગેગા, ઉસસે બચનેકે વાસતે વોહ બંદગી કરની ચાહીયે, કે ઉસસે બેહતર કોઇ તાએત નહો, ઓર વોહ યે હે. કે દર માંદગોંકી ફરયાદ સુનના, ઓર આજીઝોં, ઓર બે-ચારોંકી હાજત રવા કરના, ઓર ભુકેકો ખીલાના. ઓર પ્યાસોંકો પાની પીલાના. ઓર જો કોઇ શખ્સ યે ખસલત ઇખત્યાર કરેગા, તો હક તઆલા ઉસકો દોસ્ત રખ્ખેગા. અવ્વલ સખાવત, દરીયાકી કૈફીયતકે માનીંદ હે, કે જીસ શખ્સકે જીમેં આતા હે, વોહ ઉસમેંસે પાની પીતા લેતા હે. દુસરી શફ્ક-કત, માનીંદ શફ્ક-કતે આસમાનકે, હે, કે હર જગે ઉસકી રૈશની પહુંસી હે. તીસરી-તવાઝો, માનીંદ તવાઝો ઝમીનકે હે.

જો કોઇ જુટી કસમ ખાતા હે, વોહ અપને ખાનુમાંકો વયરાન કરતા હે. ઓર જુટી કસમ ખાનેસે બરકતકા ઝખીરા ઉસકે ઘરસે ઉઠા લીયા જાતા હે. હઝરત જનાબ ખાજા સાહેબ ફરમાતે હેં, કે મેંને જામેઅ મસજીદે બગદાદમેં, મવલાના ઇમાદદ્દીન રહ, સે વાયઝમેં કેહતે સુના, કે એક દફા ખુદાયે તઆલાને, મુસા અલે, સે દોઝખકા હાલ બયાન ફરમાયા. કે અય મુસા! દોઝખમેં એક મુકામ બનાયા ગયા હે, ઉસકા નામ હાવીયા હે. ઓર યે હાવીયા સાતવીં દોઝખમેં બડે

સખ્ત અજાબકી જગા હે. ઉસમેં બહોત અંધેરા હે. ઓર સાંપ, બીછુસે ભરા હુવા હે. ઉસમેં બે-શુમાર પથ્થર હેં. વોહ હર-રોઝ ગરમ કીયે જાતે હેં. અય મુસા, અલ્લે, અગર એક કતરા ઉસ તકલીફકા દુન્યામેં પડે, તો તમામ દુન્યાકા પાની સુખ જાયે. ઓર પહાડ પીગલ કર બેહ જાયેં. ઓર ગરમીસે સાતો ઝમીનેં ફટ જાયેં. અય મુસા. અલ્લે, યે અઝાબ દો ગીરોહકે વાસતે હે, યાને ઉન લોગોંકે વાસતે, કે જો નમાઝ નહીં પડતે હેં, ઓર દુસરા વાસ્તે ઉસ ગીરોહકે હે, કે જો મેરે નામકી જુઠી કસમ ખાતે હેં.

કબરસ્તાનમેં ખાના ખાના, યા પાની પીના, ઓર કેહ-કહા મારકે હંસના ન ચાહીયે. ક્યું કે વોહ જાયે ખોફ હે. ઓર મુકામે હયબત, ઓર ઇબરત હે.

જો વીર્દ, ઓર વઝીફા પડતે, ઉસે હરગીઝ તરક ન કરે, ક્યું-કે હદીસે શરીફમેં આયા હે, કે તરક કરને-વાલા અવરાદકા મલ-ઉન હે.

બયાને હઝરત મીરાં સૈયદ હુસેન ખીંગ સવાર. મએ હાલાતે દરગાહે શરીફ.

કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે કે સુલતાન અયબક, બાદશાહે દેહલીને હઝરત ખાજા બુઝુર્ગકે ખુમગ, સૈયદ વઝીહુદ્દીન, ઓર મીરાં સૈયદ હુસેનકો હુકુમતે અજમેર, ઓર તારા-ગઢ, પર નામ-ઝદ ફરમાકર ભેજા થા, યે દોનો હઝરત, અજમેર શરી-

હુયેં પહોંચ-કર, હજરત ખ્વાજા સાહેબસે મુલાકી હુયે, ઔર
ઉનકે સોહબત પાયા, હજરત ખ્વાજા સાહેબકા યે તરીકા થા,
કે આપ કીસી-પર ઇસલામ લાનેકે વાસતે જબર નહીં કરતે
થે, મગર જો શખ્સ આપકી ખીદમતમેં હાજીર હોકર, મુસલ-
માન હોના ચાહતા થા, તો ઉસીકો આપ જુમલે મરાતીબ
ઔર મદારીજે ઇસલામ, તલકીન ફરમાતે થે, ઔર મીર
સૈયદ હુસેન મશ-હદી, રહ, ઉર્ફે મીરાંજી. ખીંગ સવાર,
ઇસલામ ફયલાનેકે લીયે, આમીલાના હુકુમતસે કામ
લેતે-થે, ઔર યેહી સબબ થા, કે વહાંકે કુફફાર, રોજ
બરોજ ઇસલામકી તરક્કી દેખકર આપસે બહોત નારાજ થે,
ઔર દુશ્મન બને હુયે થે, ઉન્હીં દીનોંમેં જબ દેહલીસે સુ-
લતાન કુતબુદ્દીન અયબકકે મરનેકી ખબર, અજમેરમેં પહોં-
ચી, તો કાફીરોને યે મોકા ગનીમત જાના, ઔર કીલએ
તારા-ગઢકી દીવાર પર સીડી લગા-કર, અંદર દાખીલ હુયે,
ઇ-તેફાકન ઉસ રોજ હજરત મીર સૈયદ હુસેન રહ, કીલએ-
મેંહી તશરીફ રખતે થે, ઔર આપકી તમામ ફોજ, ઉસ ઇ-
લાકેમેં ખીરાજ વુસુલ કરનેકે લીયે ગઇ થી. જબ સૈયદ
સાહેબકો કાફીરોંકે આનેકી ખબર હુઇ, તો આપ અપને હમ-
રાહીયોંકો લેકર, મુકાબીલે—કે લીયે નીકલે. ઔર બાબદ જં-
ગકે શહીદ હુયે, હજરત ખ્વાજા સાહેબકો જબ યે હાલ માઅ-
લુમ હુવા, તો આપ તારા-ગઢ તશરીફ લે-ગયે. ઔર સૈયદ
સાહેબ, ઔર દીગર શોહદાકી તજહીજ, ઔર તક-ફીન કી,
જબ કાફીરોને આપકે આનેકી ખબર સુની, તો સૈયદ સા-

હેથકા જીસમે મુબારક ફુલોમેં છુપાકર ભાગ ગયે, ઉસ રોજસે અબ-તક યેહી રસમ હો-ગઇ હે, કે ઉરસકે રોજ હઝરત સૈયદ સાહેબકી તુરબત પર ફુલોંકી ચાદર ચઢાતે હેં. આપકી શહાદત, તા. ૧૪ માહે રજબ સને ૫૯૧ હીજરી હે.

સૈયદ હુસેન, ખીંગ સવારકા મઝાર, અરસે તક બ-ગયેર ઇમારતકે રહા. મગર સને ૧૦૨૪ હીજરીમેં એતેબાર-ખાન ખાજા-સરા, કે જો અકબરકે ઝમાનેમેં થા, ઉસને રૌઝેકી ઇમારત બનવાઇ. આપકા મઝારે શરીફ તાશ, ઔર બાદલેકે ગીલાફોંસે ઢંકા રેહતા હે. સને ૧૨૨૭ હીજરીમેં રૌઝયે મુબા-રકકે ગરબી કમાનચેકી બુન્યાદ, રાવ સીંધીયાને શુરૂ કી, ઔર સને ૧૨૨૯ હીજરીમેં ખતમ કી. સાત દરકા દાલાન સંગે મરમરકા નીહાયત ખુશ વઝે બનવાયા. ઉસ દાલાનકે બરાબર રૌઝયે શરીફકે શીમાલી, ઔર એક દાલાન, રાવ ઉમ-રાને સને ૧૨૩૨ હીજરીમેં બનવાયા.

દુસરે દરજેમેં શરકી દરવાજે-કે નીચે, ખીંગ ઘોડેકી કબર હે, ઉસકી કબરકે સબ્જ કબર પોશકે ઉપર ગોલ ગોલ પથ્થર રખ્ખે હેં. યે ઘોડા હઝરત સૈયદ હુસેન મીરાં સાહેબકી સવારીકા થા, રૌઝેકે ગરબી દુસરે દરજેમેં મૌલવી મજીદુદીન મરહુમ, સદર અમીને અજમેરકે એહતે-મામસે નીહાયત આલી-શાન, ઔર ખુશ-નુમા મસજીદ બની હુઇ હે. તીસરે દરજેમેં ઉમદા ઉમદા આલી-શાન દાલાન, જીનુબી શીમાલી હીસ્સેમેં બને હુયે હેં, ઔર મગરબીમેં એક કદીમ મસજીદ હે, ઔર ઉસકે આગે સહનમેં શહીદોંકે મઝારાત, ઔર એક હૌઝ બના હુવા હે, ઇસકે અલાવા ઔર મકાનાતકી ઇમારતેં બની હુઇ હેં,

હાલાતે તાઅમીર, રૌઝયે હઝરત ખાજા સાહેબ.

અખબા-રૂલ અખીયાર, મેં લીખ્ખા હે, કે ખાજા હુસેન નાગોરી, હઝરત ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી, રહ, કે મઝાર પર બહોત અરસે તક મુજાવીર રહે, ઉસ ઝમાનેમેં અજમેર બીલકુલ ગયેર આબાદ થા, ઓર ઉસકે ગીર્દ ઓર નવાહમેં બહોતસે દર્રાંદે રહા કરતે થે, યહાં તકકે હઝરતકી કબર પરભી કોઇ ઇમારત નથી. ખાજા હુસેન નાગોરીને રૌઝયે શરીફકી ઇમારત બનવાનેમેં કોશીશ કી, ઓર સુલતાન ગીયાસુદ્દીન ખીલજીકી ઇઆનતસે અપને ઇરાદેમેં કામયાબી હાસીલ કી. ઓર ઉસકી વજે યે હુઇ, કે સુલતાને મજકુર ખાજા હુસેન નાગોરસે નીયાઝ હાસીલ કરનેકા બહોત મુશ્તાક થા, ઓર ઉનકો કઇ મરતબે બુલવાયા, લેકીન યે તશરીફ ન લે-ગયે, જબ વોહ સબ તરેહ નાચાર હો-ગયા, તો બાદશાહને અપને રૂશીરોકા વલાહસે યે કેહલા ભેજા, કે મેરે પાસ સુયે મુબારક, રસુલે મકબુલ સલ, કે હે, યે સુનતેહી ખાજા હુસેન ઝીયારતકે લીયે તશરીફ લે-ગયે. સુલતાનને બહોતસે તોહફે પેશ કીયે, મગર ખાજા મમદુહને મંઝુર ન ફરમાયે; અગર ઉનકે સાહેબ-ઝાદેને ખાહીશ ઝાહીર કી, ખાજા સાહેબને ફરમાયા, કે ઇસ શર્તસે તુમ લે-સકતે હો, કે ખાજયે બુઝુર્ગ અજમેરી, ઓર હમીદુદ્દીન નાગોરી, કે રૌઝેકી ઇમારત બનવા દો, ઉન્હોને યે મંઝુર કર-લીયા, ઓર ઉસમે

વાસ્તેહા દોનો બુઝુરગોકે રોઝે બનવા દીયે, ખાજયે બુઝુગ કે રોઝેકી દીવારમેં ઔર સંગે મર મરકી જાલી-પર બ-ખતે નસ્ત-અલીક, યે તારીખ કંદા કરવા દી.

(*)

બયેત.

અજ પયે તારીખે નકશે ગુંબદે ખાજા મોઇં.
ગુફ્ત હાતીફ ગો મોઅઝ-ઝમ કુબ્બયે અરશે બરીં.

ઇસ તારીખસે ૯૩૯ હીજરી નીકલતે હેં, અયસા માઅલુમ હોતા હે, કે યે ગુંબદ-કે નકશો નીગારકી તારીખ હે. ક્યું-કે સને ૮૫૮ હીજરીમેં સુલતાન ગીયાસુદ્દીન ખીલજીકા ઇંતેકાલ હો-ચુકા થા, ઔર ઉપરકી ઇબારતસે, યે સાબીત હોતા હે, કે ઉસી ઝમાનેમેં રોઝયે મુબારકકી તાઅમીર હુઇ હે. ગુંબદકા બડા કલસ, ઔર કંગુરોંકી છોટી છોટી કલસીયાંભી સુનેહરી હેં. અંદર કે રૂખ લાજ-વરદી, ઔર સુનેહરી બેલ-બુટેકે બને હુયે હેં. છતમેં કાશાને મખમલકે ઝરરીન છતગીરી લગી હુઇ હે, ઔર ઉસકે ચારોં કોનોમેં કુમકુમે હેં. જીસકા તખમીના પાંચ હજાર રૂપીયેકા લીખ્ખા હે. ઉનકે અલાવા ચાંદીકે કુમકુમેભી જહોતસે લટકે હુયે હેં, ઔર કંઇ બડેબડે આઇને દીવારમેં નસબ હેં, ઔર ઉનકે ગીર્દ સુનેહરી ચોખટે લગે હુયે હેં. ઔર સોનેકે પાનીસે રોઝયે શરીફકે અંદર જુંદ [illegible] લીખ્ખે હુયે હેં.

ગાલેબન અયસા માઅલુમ હોતા હૈ, કે ખાજા હુસેન નાગોરી રહ, કે વકતમેં અંદરકી નકકશી, એક-સરે નો હુઇ હૈ. ઓર મઝારે શરીફ પર સંદલકે મઢા બના હુવા સંદલી છપર ખટ રખા હુવા હૈ, ઓર ઉસકી છતમેં મખમલી, ઓર ઝરીન છત-ગીરી લગી રેહતી હૈ. ઉસકે ચારોં કોનોં પર સોનેકે કુમકુમે લટકે રેહતે હેં, છપર ખટકે અંદર, નીહાયત ઉમદા સંગે મરમરકા મઝારે મુકદ્દસ બના હુવા હૈ. ઉસપર સંગે તીલાઇ, ઓર અબરી, વ ફીરોઝા, વ-ગયરાકે બેલબુટે બને હુયે હેં. મઝારે શરીફકા તાવીજ, યેહી સંગે મરમરકા હૈ. ઉસમેં લાલે બદખ-શાની જડા હુવા હૈ. આપકે મઝારે પાક-પર જર-બફત, યા કમ-ખાબકા ગીલાફ હમેશા પડા રહેતા હૈ. ઉસ પર ફુલોંકી ચાદર રેહતી હૈ. મઝારે મુબારકકે ગીર્દ, ચાંદીકા કઠેરા લગા હુવા હૈ. જહાંગીર બાદશાહને તજકેરે જહાં-ગીરીમેં લીખા હૈ, કે સને ૧૦૨૫ હીજરીમેં ઉનકે વસીલેસે મેરી બાઝ મુરાદેં પુરી હુઇ, ઉસકે નજરાનેમેં જાલીદાર તીલાઇ કઠેરા બનવા દીયા. ઓર ઉસકી લાગતમેં એક લાખ દસ હજાર રૂપીયે ખર્ચ હુયે. ઉસ કઠેરેકે મુત-તસીલ ચાંદીકા કઠેરા રાજા જય-સંગજી સવાઇ જયપુરકા બના હુવા હૈ. જીસકા વજન ૪૨૯૬૧ તોલે નવ માશે હેં. બાઝકા કોલ હૈ. કે યે દોનોં કઠેરે શાહજહાં બાદશાહકી બેટી, જહાં-આરા બેગમને બનવાયે, ઓર અપને તમામ શાગીર્દ-પેશોંકો આસતાને શરીફકી ખીદમત ગુજારીકે લીયે નજર કર દીયા. ચુનાંચે ઉન લોગોંકી અવલાદ અબતક મૌજુદ હૈ. ગુંબદ શરીફકે ફર્શમેં સંગે મરમરકે મુરબ્બે પથ્થર, નીહાયત જીલા-દીયે લગે હુયે

હેં, ઉનકે ગીર્દ સંગે મુસાફ્ફરી પટરીયાં જડી હુઇ હેં. ગુંબદકે શરકી દરવાઝેસે મીલે હુયે દો હુજરે બને હુયે હેં. ઉનમેંસે એક હુજરા દરવાઝા તેગા કીયા હુવા હે. અકસર લોગોંકા કૌલ હે, કે ઉસકે અંદર સોનેકી સુલ્લાખેં, ઔર સોને ચાંદીકે બરતન રખ્ખે હુયે હેં. ગાલેબન વોહ સુલ્લાખેં, ઉસી કટેરીકી માઅલુમ હોતી હેં, જો જહાંગીર બાદશાહને બનવાયા થા. રૌઝયે મુનવ્વરાકે શરકી દરવાઝેમેં જો કીવાડોંકી જોડી હે, ઉસકી નીસબત લોગ કેહતે હેં, કે યે અકબર બાદશાહને ચીતોડગઢ–કે કીલએસે લાકર ચડહાઇ થી, ચુનાંચે યે શેઅર ઉસપર કંદા હે.

—→(૦)←—

રખ્ખે હમેશા તેરી તેગ કારે ફુર્ક તબાહ,
બ–હકકે અશ–હદો અન લા ઇલાહા ઇલ લલ્લાહ.

—(×)—

રૌઝેકે બાહેર વાલે દરવાઝેમેં સને ૧૨૪૦ હીજરીમેં નવ્વાબ ફયઝુલ્લાખાન, રઇસે ફરૂખા–બાદને અઝ–દહાતકે કમાનીદાર કીવાડ ચઢવાયે. ઉસી દરવાઝેકે શીમાલી રૂખકે પેહલુમેં બહોત બડા એક આહકે યમની, જર્દ રંગકા જડા હુવા હે, રૌઝયે શરીફકે ગરબી, ઔર જુનુબી, મેહરાબોંમેં સંગે મરમરકી જાલીયોં પર ઝરરીન પરદે લગે હુયે હેં, ગરમીકી મોસીમમેં ઝરરીન પરદોંકે બદલે ખસકે પરદે લગાયે જાતે હેં, હક તો યે હે, કે ઇસ રૌઝેકો રૌઝયે રીઝવાં કેહના બજા હે.

દરગાહે શરીફકા બ્યાન.

યે રૌઝયે શરીફકા દુસરા હીસ્સા હે, જો શીમાલકી તરફ વાકેઅ હે, વુસઅતમેં તો પેહલે દરજેકે મોવાફીક હે, મગર ઇમારતી હેસીઅતસે કમ હે.

દસ છતરીયોંકે દરવાઝેકા બ્યાન.

ઇસ રૌઝયે શરીફમેં સબસે આલી-શાન, ઓર ખુબતા ઇમારત હે. યે દરવાઝા સુલતાન મહમુદ ખીલજીકા બનાયા હુવા હે. ઉસકી તાઅમીર આલા દરજેકે સંગે સુર્ખસે હે. ફર્શસે છતરી તક, ૨૫ ગજકી બુલંદી હે. દરવાઝેકે અંદર બાહેર સંગે મરમરકા ફર્શ હે. ઓર ઉસકે દરજોંમેં, સંગે મુસાકી પટરીયાં લગી હુઇ હેં. દોનોં તરફ ઝીને બને હુયે હેં. મેહરાબકે અંદર તીલાઇ કુમકુમા લટકા હુવા હે. બુરજીઓ પર સુનેહરી કલસીયાં હે, ઇસ દરવાઝેમેં દસ છતરીયાં હેં. છે છતરીયાં, તો શીમાલી પેહલુમેં, ઓર દો જુનુબી પેહલુમેં, ઓર દો દરવાઝેકે ઉપર હેં. ઇસ દરવાઝેકી તાઅમીરકો સવા ચારસો બરસ-સેભી જયાદા ગુજર ગયે. લેકીન શીમાલી રૂખકી છે છતરીયાં ઇસસેભી પેહલેકી બની હુઇ માઅલુમ હોતી હેં, કયું કે ઉસકે હર સતુનોમેં જઇન મઝહબકી મુરતોંકા કુછ કુછ નશાન બાકી હે. ગાલે-બન યે દરજા કદીમ બુત ખાનેકા હે. ગાલેબ ઉસકે સહને જુનુબીમેં ચારોં તરફ પુરાને મકાનોંકે

આસારબી મૌજુદ હેં. ક્યુંકે નીચેબી તેહ-ખાનેકે તઔર પર ઐક દરજા હુવા હે. ઉસકી લાગતકા અંદાજા તો કીસી મોઅર્રીખને લીખ્ખા નહીં. મગર અકસર તજરૂબા કારોંકી ઝબાની સુના હે. ઔર કરને-સેબી માઅલુમ હોતા હે, કે તકરી-બન ઐક લાખ રૂપીઆ લગા હોગા.

શાહ-જહાની જામેઅ મસજીદકા બ્યાન.

મુલ્કે રાના ઉદેપુરકી ફતેહકે બાઅદ, શાહ-જહાંકા અજમેર શરીફમેં આનેકા ઇ-તેફાક હુવા. ઔર ચુંકે વહાં કોઇ મસ-જીદ ન થી, ઇસલીયે બાદશાહકો ખ્યાલ હુવા, કે યહાં ઐક મસજીદે વસી, ઔર રશી તઅમીર કરાઇ જાયે. જબ બાદશાહ લાહોરમેં તખ્તે શાહી-પર બયઠા. તો ઇસ મસજીદકે બનવાનેકા હુકમ દીયા. અબ્દુર રહમાન ચીશ્તી, કિતાબ મીરાતુલ ઇસ-રારમેં લીખતે હે, કે યે મસજીદ, ૧૪ બરસમેં બની. ઔર ઉસકી લાગતકા અંદાજા, દો લાખ ચાલીસ હજારકા હે. મ-ગર માઅલુમ હોતા હે, કે બનતે બનતે મુલતવી હો ગઇ-હે. બાઅદ ઐક મુદ્દતકે પુરી હો-ગઇ હો, ક્યું કે ઇસ હેસીયતકી મસજીદકે લીયે તીન ચાર સાલ કાફી હો-સકતે હેં. ઇસકા-તુલ ૫૭ ગજ, ઔર અરઝ ૨૭ ગજ, ઔર સહન ૫૫ ગજ મરબ્બ હે. સહનમેં પાંચ દરવાઝે હેં. તીન શરકી-રૂ, ઔર ઐક શીમાલી-રૂ, ઔર ઐક જુનુબી-રૂ હેં. હરઐક દરકી મેહરાબમેં સંગે મરમર લગા હુવા હે, ઔર ઉસમેં સંગે મુસાસે ખુબ

તવીઝ તહરીર કંદા હેં, કે બીચકી મહેરાબમેં કલમયે તૈયબ, લા ઈલાહા ઇલ લલ્લાહો મોહમ મદર રસુલ્લાહ, સોનેકે પાનીસે લીખ્ખા હે. એક યે બાત વહાંકી અજીબો ગરીબ મશહુર હે, કે સને ૧૯૨૧ હીજરી તા. ૭ માહે રજબમેં તબરરૂકાતે નબવી, દેહલીસે જો વહાં લાકર રખ્ખે ગયે, તો બીચકી મેહરાબસે ઠંડા પાની ખુદ બખુદ દીન–ભર જારી રહા. ઓર તમામ લોગોંને ઉસકો તબર્રૂક લીયે. બાહેરકી મેહરાબો પર, ૯૯ નામ બારે તઆલાકે નકશમેં કંદા હેં.

હોજકી બજાયે મસજીદકે જુનુબી પેહલુમેં, એક બહોત ગેહરી ઝીલ હે, જો અબ ઝાલરેકે નામસે મશહુર હે, પેહલે બરસાતકી મોસીમમેં ઉસમેંસે એક નાલા ભી નીકલતા થા, જો ગઢ બઠલીકે નામસે મશહુર થા, ઓર આગે જાકર આબુ નદીકે નામસે મશહુર થા, જબ અકબર બાદશાહને શહેરકી ફસીલ બનવાઇ, તો ઉસ નાલેકો દરગાહકે બાઝારકી તરફ કાટ દીયા, ઓર ઉસકા બંદ બંધવા દીયા, બંદકે કીનારે પર, શાહ કુલ્લીખાન, અજમેરકે સુબેકા મકબરા બના હુવા હે. જો ઉન્હોંને અપની હયાતહીમેં બનવા દીયા થા. ઉસકી વજેસે લોગોંકો બહોત આરામ હો–ગયા. ઉસકી ગેહરાઇકા કુછ પતા નહીં લગતા. એક દફેકા ઝીક્ર હે, કે ખુશ્ક સાલીકી વજેસે બહોતહી થોડા પાની રેહ ગયા થા, યહાં તક કે લોગ કટોરોંસે ભરતે થે, લેકીન ફીરભી તમામ શેહરકે આદમીયોંકે લીયે કાફી હો–ગયા. ઇસસે માઅલુમ હોતા હે, કે તેહસે પાની ઉબલતા હે. જબ બરસાતમેં બ–કસરત બારીશ હોતા હે. તો ઉસમેં અજબ કૈફીયત આતી હે. હોઝમેં બતખેં તીરતી

પીરતી હેં, ઓર બહોતસે લોગ રાતકે વક્ત કીશતીયોંમેં બીઠકર જવાહર, ખાજા હઝરતકે નામ છોડતે હેં. ઉસમેંસે દો મોરી યાં ભી નીકલતી હેં. ઓર દુસરી દરગાહમેં ગુજરતી હુઇ, શરકકી તરફ ચલી ગઇ હેં.

ઢાઇ દીનકી મસજીદકા બ્યાન.

ઇસ મસજીદકી જગે રાજા ઇંદર સેનકે ઝમાનેમેં, બહોત બડા મંદીર ઇંદરીયા, બુત-ખાનેકે નામસે મશહુર થા, સેંકડો તસવીરેં, હજારોં જાનવરોંકી સુરતેં, ઉસમેં બની હુઇ થીં. સુલતાન શહાબુદ્દીન ગોરી, સને ૫૮૫ હીજરીમેં, જો યહાં આયા, તો ઉસ બુત-ખાનેકી તમામ સુરતેં મસ્ખ કરદીં. ઓર ઉસકો ખાનયે-ખુદા, બના દીયા, ઇમારત-મેંભી થોડીસી તરમીમ કરદી. યાને ગરબી દીવારકે બીચમેં એક મેહરાબ સંગે મરમરકી બનવા દી. ઓર ઉસપર આયાતે કુરઆની, બ-ખતે તુગરા કંદા કરાકે, તારીખે બીના ભીખ દી, બાકી મરમ્મત અબુ-બકર, બીન અહમદકે અેહદે-મામસે સાલભર તક જારી રહી, સને ૬૧૪ હીજરીમેં શાહ શમસુદ્દીન અલ્તમશને ઇસ મસજીદકી હેસીયતકો બદલ-કર, એક ઓર દરજા સંગે સુર્ખસે બહોત ઉમદા, ઓર મઝબુત બનવા દીયા, ઉસકી સુરત ઇસ તરેહ હો-ગઇ હે, કે ગરબી સીમતમેં કદીમી બુત-ખાનેકા દરજા કાયેમ હે. ઉસમેં બહોત ઉમદા ઉમદા સાફ સંગે મરમરકે સુતુન, ઓર તીન તીન બુરજીયાં દોનોં તરફ, ઓર બીચમેં એક

બડી બુરજી બની હુઇ હે. ઉન ઓર સુતુનોંકે નકશો નીગારભી શાહ ઇંદરસેન—હીકે ઝમાનેકે હેં. ઇસ દરજેકી ગરબી દીવાર કે વસ્તમેં સંગે મરમરકી મેહરાબ હે. જો સુલતાન શહાબુદ્દીન ગોરીને બનાઇ થી. મનારેકી તરફ ઇસી દરજેસે મીલા હુવા દુસરા દરવાજા બુત-ખાને—હીકા હે. યે દોનોં દરજોંકે આગે તીસરા દરજા શમસુદ્દીન અલતમશકા બનવાયા હુવા હે. ઉસમેં સાત મેહરાબેં હેં. ઉસકે દોનો તરફ દો મીનારે સુરખ પથ્થરકે બને હુવે હેં. ઓર દાહની મેહરાબ પર સને તાઅમીર કંદા હે. ચાર દીવારી પોને બારા ગજકી હે. ઓર આમદો રફતકે લીયે દો દરવાજે બને હુવે હેં.

મજલીસ ખાનેકા બ્યાન.

મજલીસ-ખાના, સને ૧૨૫૭ હીજરીમેં બનાયા ગયા થા, લેકીન હુબાસ હયદ્રાબાદકે નવ્વાબ, આસમાન-જાહને બહોત ખર્ચસે બનવાયા, યે મજલીસ-ખાના, એક દફે બનતે બનતે ગીરગયા થા, જીસકો ફીર બનવાયા ગયા, ઇસકી તાઅ-મીરમેં કરીબ એક લાખ રૂપીયા હુવા હે. ઇસકે અલાવા નવ્વાબ સાહેબને ઉસકી રોશનીકે ખર્ચ-કે વાસ્તે કુછ ગાંઉંબી વકફ કર રખ્ખે હેં. જીસકી આમદનીસે મજલીસ ખાનેમેં આલીશાન ઝાડ, ફાનુસ, સજાયે જાતે હેં, ઓર રો-શની હોતી હે. યે મજલીસ-ખાના અયસા વસી હે, કે બા-વજુદ હજારહા ખલકતકે ફરરાખ રેહતી હે, દુર દુર મુકામ-

સે નાગી નાગી કવ્વાલ આકર ગાતે હેં. ચુંકે ઉસમેં ઇસી જગા મજલીસ હોતી હે, ઇસલીયે મજલીસ-ખાનેકે, નામસે મશહુર હે. ઇસકે આગે એક દરવાઝા શીમાલ-રૂ, ઔર એક જુનુબ-રૂ, નીહાયત ખુશ-વઝે બના હુવા હે, દરવાઝે કે મઝારેકી પેહલુમેં એક છોટાસા દાલાન હે. જહાં પાનીકી સબીલ લગતી હે. ઉસકે સામને એક હોઝ હે. હોઝકે પેહલુમે એક દરવાઝે-મેંસે રોઝયે મુનવ્વરામેં જાનેકા રાસ્તા હે. દરવાઝેસે રોઝયે શરીફકે રાસતેકી તરફ તમામ ફર્શ, સંગે મરમરકા બના હુવા હે, ઔર દરવાઝે-કે ઉપર, યાને દુસરા દરજેકી તરફ સંગે સુખ્કા ફર્શ હે. મગર ઝરકી હીસ્સેમે એક સંગે મરમરકા ચબુતરા બના હુવા હે. જીસમેં શાહ નસીરુદ્દીન મદફુન હેં. ઇસ ચબુતરેકે નીચે કદીમ બુત-ખાના બના હુવા થા. શાહોને ઇસલામકે વક્તમેં બુતોકા તોડ ડાલા. ઔર બાકી ઇમારત બ-દસ્તુર કદીમ રેહને દી, ઇસ ચબુતરેકે મઝારેકી શીમાલી હીસ્સેમેં ઉમદા દાલાન બને હુવે થે, જીસકે અબ હુજરે બનાયે ગયે હેં. ઉસકે સહનમેં એક હસ્ત પેહલ છતરી ગુંબદકે શિકલકી બની હુઇ હે. ઉસકે અંદર અઝહાતકા ફ્તીલે સોઝ, જીસકો ચીરાગે સહન કેહતે હેં, વોહ કદદે આદમ ઉંચા નસબ હે, કેહતે હેં, કે યે ચીરાગ, અકબર બાદશાહને કીલઍ ચીતોડ-ગઢસે લાકર ચઢાયા થા. બાઝ લોગ કેહતે હેં, કે યે ચીરાગ ઉસી બુત-ખાનેકા હે.

બડી, ઔર છોટી. દેગોંકા બયાન.

બુલંદ દરવાઝેકે કરીબ, મગરેબકી તરફ એક દેગ, કે જો બડી દેગકે નામસે મશહુર હે, યે દેગ પેહલે અકબર બાદશાહને બનવાઇ થી, ઔર ઉસકી વજે યે હે, કે સને ૯૭૪ હીજરીમેં જબ અકબર શાહ, ચીતોડ-ગઢકો ફતેહ કરને લગા, તો કીલ્આ ફતેહ કરનેસે પેહલે યે અહદ કીયા થા, કે કીલ્આ ફતેહ કરનેકે બાઅદ અજમેર શરીફ જાઉંગા, ઔર દેગ ચડહાઉંગા. ચુનાંચે કીલ્આ ફતેહ કરનેકે બાઅદ, બાદશાહ પ્યાદા-પા કુચ કરતા હુવા. અજમેરમેં દાખીલ હુવા, ઔર ઝીયારતસે મુશર્રફ હોકર દેગ ચડહાઇ. અબ હુબારા દરગાહ શરીફકી તરફસે યે દેગ બનવાઇ ગઇ હે. દુસરી દેગ બુલંદ દરવાઝેકે કરીબ મશરેકકી તરફ હે, યે દેગ, સને ૧૦૨૨ હીઝરીમેં જહાંગીર બાદશાહને બનવાઇ થી, બાઅદ ઇસ દેગમેં સુરાખ હો-જાનેસે, સને ૧૧૬૬ હીજરીમેં સુલ્હા મદારી ગવાલીઅરીને દોનો દેગોંકો બનવા દીયા. અક્સર દૌલત-મંદ ઉર્સકે મૌકે પર દેગ પકવાવે હેં, બડી દેગમેં સો મન ચાવલ, ઔર છોટી દેગમેં ૮૦ મન ચાવલ પકતે હેં. ઔર રાતકો દેગ પકા-કર સુબેહકો લુટી જાતી હે. લુટતે વકત અજબ લુત્ફ નઝર આતા હે. ઔર લોગ તબર્રુકન દેગકે ખાનેકો ખરીદ કરકે ખાતે હેં.

બયાને ઉરસે હઝરત ખાજા મોઈનુદ્દીન ચીશતી રહ.

હઝરત ખાજા સાહેબકા ઉરસ હર સાલ તારીખ પેહલી રજબસે શુરૂ હોકર, છઠ્ઠી તારીખ તક છે રોજ રેહતા હે. આમ ખ્યાલ–કે મોવાફીક યહાં આકર માહે રજબકા ચાંદ દેખના નીહાયત મુબારક હે, દુર દુર અતરાફે આલમસે હીંદુ મુસલમાન જોક જોક આતે હેં. અગર કીસી શખ્સકો યે દેખના મંઝુર હો, કે મેં હીંદુસ્તાનકે હરએક હીસ્સેકે બાશીંદોંકી ઝબાન, ઓર તરઝે ગુફ્તગુસે, ઓર લીબાસ, વ–ગયરાસે વાકેફીયત હાસીલ કરૂં, તો વોહ ઝુરૂર ઇસ ઉરસમેં હાઝીર હોવે, તો તમન્ના ઉસકી પુરી હો–જાયેગી. હીંદકે અલાવા કાબુલ, બુખારા, વ–ગયરા, મુલ્કોંસે ઝાયેરીન આતે હેં. ઝાયરોંકે સીવા સોદાગરભી અપના માલ લાતે હેં, ઓર બહોત નફા કરકે જાતે હેં. ઉરસમેં મજમા તીન ચાર લાખ આદમીયોંકા હોતા હે. ખાજા સાહેબકી કરામાતસે કીસી કીસમકી ચોરી ઓર કોઇ વારેદાત નહીં હોતી.

અગરચે જીસ કદર લોગ ઉરસમેં શરીક હોતે હેં, ઉન સબકી નિયત, ઓર મકસુદ ઝીયારત–હીકા હોતા હે, લેકીન એક તાયેફા અહલે હાજત–કાભી હે. યે લોગ દુર દુરસે આકર, સહને ખાન–કાહમેં પડે હુવે નઝર આતે હેં. ઇનમેંસે બાઝ

હાજત-મંદ લોગ ઝમીન-પર પડે રેહને હેં. ઉનકે ખુશારેસે માઅલુમ હોતા હે, કે યે હાજત-મંદ લોગ બ-ગયેર હુસુલે હાજતકે ઉઠને-વાલે નહીં, બાઝ અપને ગલોમેં રસ્સીયાં ડાલ કર. ઓર ઉસકા ઉપરકા સીરા કીસી દરખ્તસે બાંધે હુયે. ખડે રેહને હેં. ઓર દીલહી દીલમેં ખ્વાજા સાહેબસે લવ લગાયે હુયે, હુસુલે મુરાદકી ફીકરમેં ગર્ક હોતે હેં. અયસે ખડે રેહને વાલોંકા ઘોડા કેહતે હેં. આપકે મઝારકે ચારોં તરફ અહલે હાજતકા હુજુમ રેહતા હે. ઓર માંગને-વાલેભી સદહા તરેહકે હોતે હેં, ઓર નયે નયે અંદાઝસે અપને મતાલીબ હાસીલ કરતે હેં.

મસજીદે શાહ-જહાનીમેં મૌલવી સાહેબાં વાઅઝ કેહતે હેં, ઓર ખુશ ઈલહાન નાઅત-ખ્વાન, આં હઝરત સલ, કે મદાયેહ દોદો ચાર ચાર મીલકર પરહતે હેં, કે અજીબ લુત્ફ હાસીલ હોતા હે, મસજીદમેં યાતો ઈલ્મી ચરચે હેં, યા નાઅત-ખ્વાનોંકા હુજુમ હે.

મજલીસ-ખાના અહલે સિમાકા દીનો ઈમાન હે યહાં રાગ હોતા હે. ખતમકે રોઝ ઈસ મકાનમેં ઈસ કદર મજમએ કસીર હોતા હે. કે ઉસકા અંદાજા વોહી લોગ કર સકતે હેં; કે જો હુઝૂરીસે મુશર્રફ હુયે હેં, ખતમકે બાઅદ સંદલ તકસીમ હોતા હે, ઉસકા લેના મુબારક હે. ઓર ઈસકે લેને વાસતે ઈસ કદર કસ-મકશ હોતી હે કે અગર કોઈ દબકર મરજાયે તો બઈદ નહીં. મજલીસ-ખાનેકે સામને હોઝ હે. ઓર ઉસકે આગે સહનમેં એક ખુશ-નુમા બાઝાર, ઉરસકે અય્યામમેં હર વક્ત લગા રેહતા હે.

લંગર-ખાના અબ તક જારી હે. ઓર હરસમેં હર રોજ પાંચ મન જવકા દલીયા પકતા હે. યે અપની લજ્જત, ઓર નમકીનીસે હર કીસમકે લઝીઝ ખાનોંકો ફીકા કરદેતા હે. યે સબ તસરરૂફ હઝરત ખાજયે બુઝુર્ગકા હે, કે અહલે હાજત અપના દામને મુરાદ, ગૌહરે મુદ્દઆસે ભરતે હેં, ઓર હર શખ્સ શાદ-કામ અપને અપને મુકામકો જાતા હે,

હઝરત ખાજા સાહેબકા એહવાલ બહોત તુલ હે, લેકીન ઇસ રીસાલેમેં મુખતેસર હાલાત લીખ્ખે ગયે હેં. ઉમ્મીદ હે, કે નાઝેરીન ઇસકો પસંદ કરેંગે. હઝરત ખાજા સાહેબકી શાનમેં શોઅરાયે નામીકે કલામભી યહાં દાખીલ કીયે જાતે હેં.

ગઝલ.

તુ શેહન-શાહે દુગપુરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
વીલાયત હીંદ હે તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
ઉસીકે દામને ખાકીશમેં દૌલત લા-ઝવાલી હો,
હુઝુરી હો જીસે તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
મુશર્રફ જો ઝીયારતસે તેરી રોઝેકે હો આયા,
હુવા નારીસે વોહ નુરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી,
દીયા હે રૂબ્બ તુજકો હકને સારે અવલીયા ઉપર,
નહીં સાની કોઇ તેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.

કુરેહે માતાં થી કુબ્બુલ્લા તેરે સીવા કીસકી,
જબીં–પર લીખ–ચુકા બારી મોઇનુદદીન અજમેરી.
અદુ તો થાહી ગરદું યે ઝમીંભી હો–ગઇ દુશ્મન,
મદદ ફરમાવો તુમ મેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
તલા–તુમ બહરે ગીરદાબે બલામેં હે ડુબી જાતી હે,
તુ કીશતી પાર કર મેરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.
તુઝુસે મેહરબાનીસે દીલે મગમુમે મુઝતરકે,
ખુદારા કર તુ મસરરી મોઇનુદ્દીન અજમેરી.

ગઝલ.

હમારે પેશવા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં,
હમારે રાહ–નુમા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
રસુ–લુલ્લાહકી અવલાદમેં હે વોહ વલીયે હક,
જહાંકે બાદશાહ ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.
શરીઅત માઅરેફતસે ઓર તરીકતસે હકીકતસે,
હુયે વાકીફ સદા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં,
હસબમેં હે વોહ લાસાની નસબમેં વોહ દુરરે યકતા,
અલીકે દીલ–રૂબા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.
શીફા હાસીલ ઝમાનેકો મઝારે પાકસે ઉનકે,
મરીઝોંકી દવા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં.
હરએક છોટા બડા કહેતા હે ઉનકો શાહે હીંદુસ્તાં,
વલીયે હીંદ ક્યા ખાજા મોઇનુદદીન ચીશતી હેં,

કીયા હીંદુસ્તાંમેં કબઝા શમશીરે કરામતસે,
શુજાએ બા-સફા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં,
ઝબાં લાઉં કહાંસે જો કરૂં તૌસીફ મેં ઉનકી.
પયે મદહો સના ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
ખુદાકો પાયેગા તાલીબ મુકર્રર હંસકસે ઉનકે.
મુકર્રર રાહ-નુમા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં,

ગઝલ.

બંદા બના ચુકી હે હમકો અતાયે ખાજા,
દીલ હે નીસારે ખાજા જાંહે ફીદાયે ખાજા.
દેખી હે કુદસીયોંને શાને અદાયે ખાજા,
બે-ઇખત્યાર હોકે હમ હેં ફીદાયે ખાજા.
ચાહે ગદા બના લે ચાહે અમીર કર દે,
રાઝી હેં હમ ઉસીમેં જો હો રઝાયે ખાજા.
જનતકી કયા હવસ હે હુરોંકી કયા તમન્ના,
ઘર કર રહી હે દીલમેં શાને અદાયે ખાજા,
મુઝતર તેરી નઝરમેં શાહોંકી કયા હકીકત,
અલ્લાહને બનાયા તુજકો ગદાયે ખાજા.

ગઝલ.

ચલો સખી અજમેર નગરકો ખાજાકા જોબન દેખત લો,
ફુલોંકી ચાદર માથે ઓઢે મન મોહન દેખત લો.
નુરે ઇલાહીકા મેંહ બરસત હે ખાજા પીયાકી ફુલી બહાર,
દુલ્હા ચીશતી બન બયઠે હે આકે દરશન દેખત લો.
સેજ રચી હે ધુમ મચી હે ગુન ગાવત હેં હુરે મલક,
કયસો સજે હે ચૌખટકો મોરે ખાજાકા આંગન દેખત લો.
જી માંગત હે ચીશતી પીયાસે ભર પાવત હે મનકી મુરાદ,
દે તુ દાતા અન ભીકારીકો ખાસા ભોજન દેખત લો.
તુમરે ડગરવા-પે આન પડા મહુમદશાહ અય ગરીબ નવાઝ,
ગયેર ભયા હે હાલ મોરા તુમ ખોલકે ચીતવન દેખત લો.

ગઝલ.

કહું કયાં રૂતબે વાલા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
જીસે દેખા હે વોહ શયદા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તુ રખ વીરદે ઝબાં હરદમ યે નામે પાકકો અય દીલ,
ચીરાગે મંઝીલે ઉકબા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તમન્ના હે મલાયેકકો કે ચુમેં આનકર ચોખટ,
ફુઝ અયસાહી હે દરવાઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ચલો અય તીશ્ને-ગાને મારૂેરેફત સયરાબ હોં ચલકર,
રવાં હે ફયેઝકા દરીયા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
નહીં ખાહીશ તેરી જન્નતકી અય રીઝવા નહીં હસરત,
હમેં કાફી હે દરવાઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતી કા.
ગુલામે ખાનુમા હુમેં ગુલામે ખાકે-પા સાયેલ,
મોહેયોદ્દીન જીલાંકા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ગઝલ.

યા ખાજા મોઇનુદ્દીન ચીશતી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ,
યા વાકીફે રાઝે ખફી વ જલી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
આગાહ હો મેરે હાલસે તુમ, ફરદયે ખીર્દ હું હોશ હે ગુમ,
દુશ્મન હેં પયે આઝાર દેહી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
ફર્યાદ તુમહીંસે હે મેરી, તકલીફ સહી કયસી કયસી,
દાદ તલબકી દાદ રસી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
મોંહે અયેશો તરબને ફેર લીયા, દીન રાતકે ગમને ઘેર લીયા.
સબ દુર હોં મેરે રંજે દીલી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
લાઇ હે મુઝે ઉમ્મીદો કરમ, ઇસ ખાકકી ઇસ દરકી હે કસમ,
આયા હું પયે હાજત તલબી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.
ક્યા મેરી ઝબાં ક્યા મેરા બયાં, મેં હેચમ-દાં તુમપે કુરબાં,
કેહતે હેં મલક યે તુમકો સભી, સુલતા-નુલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.

યે દાગ કહાં તકકે રંજ સહે, તુમસે ન કહે તો કીસસે કહે,
તુમ આસે નબી અવલાદે અલી, સુલતાન—ઉલ હીંદ ગરીબ નવાઝ.

ગઝલ.

અય મેરે ખાજા પ્યારે લે ખબર—દીનો દુન્ય કે સહારે લે ખબર
હો રહા હું ઇશ્કમેં તેરે અસીર—અય મેરે પ્યારેકે પ્યારે લે ખબર.
દો જહાંમેં બાદશાહી હે તેરી—ગૌસે આઝમકે દુલારે લે ખબર,
અર્શસેહી ફર્શ તક તેરી હે ધુમ—અય મોહંમદકે પ્યારે લે ખબર.
સબ મલાયેક હુરો ગીલમાં યું કહેં—અય બની હાશમકે પ્યારે લે ખબર.
અપને હાથોંસે પીલાદો મય મુઝે—સાકીયે કૌસરકે પ્યારે લે ખબર.

ગઝલ.

અય ખાજયે આલમ તુરે ખુદા, મુઝે કરકે ઇશારા છોડદીયા,
મેરી કીશતીયે જાંકા અય ખાજયે દીં, કયું દેકે સહારા છોડદીયા.
જરા નયેનકા દેદે ઇશારા મુઝે, જરા હીજકા હોવે સહારા મુઝે,
ન જ્યાદા ઇસસે સતાના મુઝે, કયું દરકા ખુલાના છોડદીયા.
બુલબુલ હું મેં દરકા તેરે શહા, જરા લુત્ફો કરમકી કીજે નીગાહ.

કુરબતમેં અબ મુઝે લીજો બુલા, કયું મુજકો દુલારા છોડદીયા,
અય શાહ મોઇનુદ્દીન પીયા, ખાજા ઉસમાનકે તુમ નુરે નીગાહ.
અજમેરકી ચૌખટ દીજો દીખા, કયું ખ્યાલ હમારા છોડદીયા,
તેરે દરકે સીવા મેં જાઉં કીધર, અબ દુસરા ઢુંઢું કોનસા દર.
એહવાલ કહું કીસસે જાકર, મેંને સબકા સહારા છોડદીયા,
અય ખાનયે ચીશ્તકે શહવારે, અહમદકો દરપે બુલવા લે,
મેં ખાજયે ચીશ્તકે બલહારે, કયું અપના નઝઝારા છોડદીયા,

ગઝલ.

ફુરકતમેં મુબતીલા હું ખાજા ઇધરતો દેખો,
વલ્લાહ તડપ રહા હું ખાજા ઇધરતો દેખો.
મુશકીલ કુશાઇ કીજે હાજત રવાઇ કીજે,
સો જાનસે ફીદા હું ખાજા ઇધરતો દેખો.
ખાજા મોઇને ચીશતી લીલ્લાહ બચાઓ કીશતી,
તુફાનમેં ફંસા હું ખાજા ઇધરતો દેખો.
અજમેરમેં બુલાલો રોઝા મુઝે દીખાદો,
ઉલફતમેં મરમીટા હું ખાજા ઇધરતો દેખો.
કહીયે મેરી ખતાભી સુનતે નહીં જરાભી,
હરદમ પુકારતા હું ખાજા ઇધરતો દેખો,
ચાહે બનાઓ મુજકો ચાહે બીગાડો મુજકો,

બરદા મેં હો ચુકા હું ખાજા ઇષરતો દેખો.
જાયે નિશાત કીસ જા બીન તેરે મેરે આકા.
બે-કસ હું બે-નવા હું ખાજા ઇષરતો દેખો,

ગઝલ.

દેરસે હમ દરે દૌલત પે સદા દેતે હેં,
આજ દેખેં મેરે સાબીર મુઝે ક્યા દેતે હેં.
ભુલ જાતા હે જો કલીયરકી તેરે રાહ કોઇ,
હઝરત ગંજે શકર આકે બતા દેતે હેં.
ન સહી બખ્તમેં કુછ મેરે મગર યા સાબીર,
આપ બીગડી હુઇ તકદીર બના દેતે હેં.
ચુટકીયાં લેતી હે રેહ રેહકે જીગરમેં ફર્યાદ,
નાલયે દીલ મેરે રૂક રૂકકે મઝા દેતે હેં.
અપને બંદેકો બના દેતે હેં દમમેં મવલા,
શાન યું બંદા નવાઝીકી દીખા દેતે હેં.
મેરે સાબીર તેરે કુરબાન મેં પુકારૂં કબતક,
મોંહસે ફરમાઓ ખુદાકે લીયે હાં દેતે હેં.
રહમ કર રહમ હુસેન ઇબને અલીકા સદકા,
તેરે મોહતાજ તેરે દરપે સદા દેતે હેં,

ગઝલ.

અફ્સોસ ઈશ્કે સાબીર તન મન જલા રહા હે.
ક્યા કીજ્એ ઉસ સનમકા દીલકો સતા રહા હે.
કીસસે કહું મેં અપની સુનતા નહીં હે કોઇ,
જો કુછ કે અપને દીલમેં યારો સમા રહા હે.
ઘાયેલ હુવા હું ઉસકે ઘુંઘટકે લટ પલટસે,
વોહ શોખ નાઝ અપને ક્યા ક્યા દીખા રહા હે.
મરતે હેં હમ તો ઉસપે લેકીન વોહ યાર હમસે,
ક્યા જાને કીસ ખતા પર મુખડા છુપા રહા હે.
અપની તો યે સદા હે હર વકત રબ્બે અરની.
આવાઝે લન તરાની હમકો સુના રહા હે.
ફરમાયા નહનો અક–રબ હર જાપે હે વોહ મહકુમ,
ક્યા ખુબ ખુશ અદાસે પ્યારા બના રહા હે.
મીરાં શાહ સરકે બલ તુ અબ ચલ પીરાને કલીયર,
ફયઝાંને ગંજે મખફી સાબીર લુટા રહા હે.

ગઝલ.

હુવા હુ દીલસે મેં શયદા અલાઉદ્દીન સાબીરકા,
મુકદસ નુર હે આલા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.

ન છોડુંગા કભી હરગીઝ મેં સંગે આસતાનેકો,
બડા મકબુલ દરવાઝા અલાઉદ્દીન સાબીરકા
સંગે દરગાહે ખુદ હું મેં ફરીદુદ્દીન કુતબુદ્દીન,
નીઝામુદ્દીન પ્યારેકા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
નહીં ખાહીશ હે જન્નતકી નહીં હે ખૌફ દોઝખકા,
હમેં કાફી હે દરવાઝા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
ખુદાયા તુ પીલાદે અબ શરાબે ઇશ્ક સાબીરકા,
મયે વહદતકા હું પ્યાસા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
મુઝેભી ઇશ્ક દીજે યા મેરી સરકાર અપના તુમ,
ઉઠા યે દીલસે અબ જઝબા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.
તસદ્દુક અપને મુરશીદકે હુવા સાદાત તુ દીલસે,
દીખાયા હમકો યે જલવા અલાઉદ્દીન સાબીરકા.

ગઝલ.

અય મેરે સાબીર પ્યારે લે ખબર,
આ પડા હું દર તુમ્હારે લે ખબર.
દરદે દીલ કીસસે કહું મેં તુમ સીવા,
દીનો દુન્યાકે સહારે લે ખબર.
હીજ્રને ફુંકા હે મેરા તન બદન,
ઉઠતે હેં દીલસે શરારે લે ખબર.

ફક્ર હે તુમસે જહાંમેં જલવા-ગર,
દીને અહમદકે સહારે લે ખબર.
યા અલાઉદ્દીન તુમ બીન કૌન હૈ,
હાદી વ મવલા હમારે લે ખબર.
ફુરકતે ગમને રૂલાયા હે મુઝે,
કૂચા વ બાઝાર પ્યારે લે ખબર.
બહરે ઈસીયાંમેં હું ડુબા રાત દીન,
અબ કરો જલદી કીનારે લે ખબર.
મીરાં શાહ આજીઝ બીચારા નાતવાં,
કેહ-કે દર પર જા પુકારે લે ખબર.

ગઝલ.

આનીદે મુરગે બીસમીલ હે જાં નીસાર તેરા,
સાબીર ખુદા દીખાદે જલદી મઝાર તેરા.
અય દશતીયાકે સાબીર શાને જમાલ દીખલા.
ફીર આયે યા ન આયે ક્યા એતેબાર તેરા,
ફુરકતકે રંજે ગમસે જેરો જબર ન દીલ હો.
એસી નીગાહ ગર હો સાબીર મઝાર તેરા.
તુજકો ભી અપને દર પર હે ઉસકી ઈંતેજારી.
સાહેર ભી ફખતે હે યાં ઈંતેજાર તેરા.

કયસા કુસૂરે વહ-દત કયસી મયે મોહબ્બત,
સાબીર નીગાહે દીલમેં છાયા ખુમાર તેરા,
સરમેં સમા રહા હે સાબીરકા મેરે સવદા.
ક્યું બખીયા-ગર ગીરેબાં હે તાર તાર તેરા,
ફીર તુ કહાં કહાં હે દીખલા મઝારે સાબીર.
અય ઉમ્ર હર કદમ હે ના-પાયેદાર તેરા,
સાબીર ન ભુલ ઉસકો કરલે કુબુલ ઉસકો,
મીરઠમેં એક જમાલી હે યાદ-ગાર તેરા.

ગઝલ.

હીંદવાલે ઉનહેં મક્કી મદની કેહતે હેં,
ખુલ્દ-વાલે ઉનહેં સરવે ચમની કેહતે હેં.
દેખકર અપને સહીફોંમેં તેરા જીકરે જમીલ,
અંબીયા રઓબસે અલ્લાહો ગની કેહતે હેં.
પુછા હુરોંને હુઝુર આપકા દૌલત ખાના,
હંસકે બોલે હમેં મક્કી મદની કેહતે હેં.
એક ઇશારેસે હુવા ચાંદકા દીલ દો ટુકડે,
આશીક ઇસ આનકો બરછીકી અની કેહતે હેં.
મંઝીલે ગમમેં થકા બયઠા હું મહબુબસે દુર,

ઇસ મુસીબતકો ગરીબુલ વતની કેહતે હેં,
એક તુમ હો કે હે અલ્લાહ તુમ્હારા મુશતાક,
એક મુસા હેં કે રબ્બે અરેની કેહતે હેં.
મરહબા અકબરે મદ્દાહ લીખી ખુબ ગઝલ,
ઇસી અંદાજકો શીરીં સુખની કેહતે હેં.

ગઝલ.

શાને લવલાકસે ઝાહીર હે બડાઇ તેરી,
આલેમુલ ગયેબને કયા જાત બનાઇ તેરી.
તુર તક હઝરતે મુસા કઇ દીનમેં પહોંચે.
લા મકાંમેં હુઇ એક પલમેં રસાઇ તેરી.
કદમે નાઝ તો રખ્ખા થા અરશમેં લેકીન.
ફીર ગઇ સારે ઝમાનેમેં દુહાઇ તેરી.
તેરી ખાતીરસે બનાઇ હે યે ખુદાને બસતી,
સચ જો પુછો તો યે બસતી હે બસાઇ તેરી.
હેં તેરે ફયેઝકે મોહતાજ વલી ઓર નબી,
નેઅમતેં પાતે હેં સબ હાથ ઉઠાઇ તેરી.
આજ તક કોઇ ન પહોંચા હે ન પહોંચેગા કોઇ,
અલ્લાહ અલ્લાહ કહાં તક હે રસાઇ તેરી.
હદ જો કી તુને વોહ અલ્લાહને સબ પુરી કી,

શબે મેઅરાજકો ક્યાં ખુબ બન આઇ તેરી,
શુક્ર કર ઉમ્મતે મહમુબે ખુદા હે માયેલ,
સાફ હો જાયેગી દોઝખસે રિહાઇ તેરી.

ગઝલ.

યે આશીક આપકા યા અહમદે મુખતાર આતા હે,
તડપતા લોટતા યા સૈયદે અબરાર આતા હે.
પહોંચ-કર અબ મદીનેમેં સરે દરબાર આતા હે,
તુમ્હારા મસ્ત યા અહમદ કલંદર વાર આતા હે.
મેં વોહ વહશી હું સહરાયે મદીના મેરા મસ્કન હે,
ગીઝા નામે નબી લબપે જો હરબાર આતા હે.
પીલાદો વસ્લકી દારૂ કે હો જલદી શીફા જીસસે,
તુમ્હારા યા રસુલુલ્લાહ યે બીમાર આતા હે.
મદીનેસે ચલી આતી હેં મુજકો આજ-કલ ખબરેં,
મેરા દીલ તારખાના હે કે જીસમેં તાર આતા હે.
મદીનેકો ચલેંગે હમ જો વોહ પુછે તો બોલેંગે,
તબીબોંકે યહાં અક્સર જો હેં બીમાર આતે હેં.
યે હસમાઇલ દીવાના બને ઇશકે નબી પીકર,
કે જીસ મજલીસમેં આતા હે તો બસ સરસાર આતા હે.

ગઝલ.

મેરે દરદે જીગરકી તુહી હે દવા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા,
મુઝે જલદીસે શરબતે વસ્લ પીલા યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
યે તમન્ના ખુદાસે હે મેરે નબી. કે જુદા હો બદનસે યે રૂહ જબી,
હો ઝબાંસે યે કલેમા કલામ અદા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
કોઈ તુમસા હુવા હે ન—હોગા કભી. હુઇ તુમપે રીસાલત ખતમ નબી,
હે આપકે વાસ્તે અરઝો સમા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
તુમ્હીં બાઅદ ખુદાકે હો સબસે કલાં, તુમ્હીં બાયેસે ઝીનતે કૌનો મકાં,
તુમ્હી સારે જહાંકે હો જલવા નુમા. યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
કરો રહમકી મુઝપે નીગાહ જરા, તુમ્હીં હામી હો શાફેયે રોઝે જઝા,
કરો શાહકા રત્બા ગદાકો અતા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.
મેરે દીલકી તમન્ના બરઆયે કહીં, તેરે રૌઝેપે પહોંચે બ—હાલે હુઝું,
કહું મીસ્લે ગદા યે સદા મેં સદા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા,
શહા તાલીબે ખસતા મેં આપકા હું, સીવાઇસકે મેં ઓર કયા અર્ઝ કરૂં,
ન કીસીકી તલબ હે તુમ્હારે સીવા, યા હબીબે ખુદા યા હબીબે ખુદા.

ગઝલ.

સીતમસે બાઝ આ ઝાલીમ કયામત હોને—વાલી હે,
બ—પેશે દાવરે મેહશર અદાલત હોને—વાલી હે,

નઝર બાજોં સંભલ કર બયઠો કયામત હોને-વાલી હૈ,
કીસીકે હુસ્ન રોજ અફઝુંકી શોહરત હોને-વાલી હે.
હમારે ઇશ્કકી દુન્યામેં શોહરત હોને-વાલી હે,
કીસી માઅશુકે કમ સીનસે શરારત હોને-વાલી હે.
ખીદીંગે યારકા મુશતાક દીલભી હે જીગરભી હે,
સીતમ યે હે કે દોનોંમેં રકાબત હોને-વાલી હે.
ન ઠોકર કર ચલો હર હર કદમ પર અયસી શોખીસે,
તુમ્હારી ચાલસે બરપા કયામત હોને-વાલી હે.
કીસીકે હુસ્ન પર ઉનકી તબીઅત આતી જાતી હે,
હસીનોંકો ખબર કરદો અદાલત હોને-વાલી હે.
લીયે શમશીરે બુરરાં આજ વોહ મકતલમેં આતે હેં,
મુબારક બ.દ મુશતાકો શહાદત હોને-વાલી હે.

ગઝલ.

ઇલાજે દરદે દીલ તુમસે મસીહા હો નહીં સકતા,
તુમ અચ્છા કર નહીં સકતે મેં અચ્છા હો નહીં સકતા.
અભી મરજાઉંગા જનેકે તાઅને ફીર ન-દેના તુમ,
યે તાઅને વોહ સુને જીસસે કે અયસા હો નહી સકતા.
તુમ્હેં ચાહું તુમ્હારે ચાહને-વાલોં કોભી ચાહું,
મેરા દીલ ફેરદો મુઝસે યે ઝગડા હો નહીં સકતા.

દમે આખીર મેરી બાલીનપે મજમા હે હસીનોંકા,
ન-આના અય કઝા ઉસ વક્ત પર વા હો નહીં સકતા.
જો તુમ ચાહો વોહ હો-જાયે યે હે અલ્લાહકી કુદરત,
જો મેં ચાહું તો ફરમાઓ કે અયસા હો નહીં સકતા.
ઝીડક દેતે હો સુનકર મુદ્દ-દઆયે આશીકે મુઝતર,
હસીને બે-મુરવ્વત કોઇ તુમસા હો નહીં સકતા.

ગઝલ.

દરીયાયે તનમેં મેરે તુફાને ગમ ઉઠા હે,
કીશતીકા ઉમ્રકી અય અલ્લાહી ના-ખુદા હે.
દુન્યામેં હમને આકર પાયા હે રંજો ગમકો,
હીસ્સા યેહી અઝલસે હમકો મીલા હુવા હે.
બહરે અલમમેં હરદમ રેહતે હેં ગોતા-ઝન હમ,
મકસુદકે ગોહરકા મીલતા નહીં પતા હે.
મેં હું ગરીબો આજીઝ મુઝપરભી એક નઝર હો,
અય સરવરે દો આલમ દર પર ગદા ખડા હે.
શાહો અમીરો મુન-ઇમ મુફલીસ ગરીબ સારે,
મોહતાજ સબ હેં તેરે માલીક તુ અય ખુદા હે.

ગઝલ.

ફનાકા જામ અય સાકી મેં પીપીલું તુ ભરભર દે,
બકાકી મયસે આંખેં મીસલે નરગીસ મસ્ત કરકર દે.
નીરાલા હે તુ અય મવલા નીરાલી હેં તેરી શાનેં,
કીસીકો ખાકકી ઢેરી કીસીકો સંગે મરમર દે.
બુરાકે શાહને મેઅરાજમેં યે કી દુઆ હકસે,
અતા કર વોહ કદમ આવાઝ ચલનેમેં જો ફર ફર દે.
ઇલાહી રૈઝયે ખયરૂલ-વરા પર જબ મેં જા પહોંચું,
બ-રંગે ગર્દીશે ગરદું ન ગરદીશ મુજકો સરસર દે.
કહા જીબ્રીલસે હકને દમે મીલાદે પયગંબર,
મેરે મહબુબકી આમદકા તુ પયગામ ઘરઘર દે.
સદા યે આ રહી હે દમ-બદમ હુકે બીયા-બાંસે,
અજલ કબરોંમેં લાશેં મરને-વાલોંકી તુ ધરધર દે.
જલાલી હે અજબ ઉસ કાદીરે કેયુમકી કુદરત,
કીસીકો તાજે સુલતાની કીસીકો ભીક ઘરઘર દે.

ગઝલ.

રૈઝેસે ખાજાજીકે જલવે નીકલ નીકલ કર.
કેહતે હેં અહલે દીલસે દેખો સંભલ સંભલ કર.

બયઠે હેં અબ હમ આકર હીંદલ-વલીકે દર પર,
કયું ચર્ખ દેખતા હે આંખેં બદલ બદલ-કર,
અજમેરકે ચમનકી ચલ-કર બહાર દેખેં,
જન્નતસે કેહ રહી હેં હુરેં નીકલ નીકલ કર.
મહરૂમ અપને દરસે ખાજા નહીં ફીરાતે,
લેતે હેં મકસદે દીલ સાયેલ મચલ મચલ કર.
તીરે નીગાહે ખાજા ખાતે હેં હમ જીગર પર,
કીસ શૌકસે તજમ્મુલ પેહલુ બદલ બદલ કર.

ગઝલ.

દીલકી કીસે સુનાઉં ઓર કોન હે હમારા,
મુજકો તો દો જહાંમેં હે આપકા સહારા.
સાબીરકી શાન આલી સાબીર હમારે વાલી,
દરસે તુમ્હારે ખાલી ન જાઉં મેં ખુદારા,
હર હાલે બે-કસીમેં કેહતા હું અપને જીમેં,
હીંદલ-વલી હેં વાલી યા આપકા સહારા.
પુરા યેહી કરેંગે સાયેલ સવાલ તેરા,
કાહેકો હે પરેશાં દર દર ફીરે હે મારા.
સુરમેકી જા લગાઉં આંખોંમેં ખાકે પાઉં.
પાઉં અગર મેં સાબીર નકશે કદમ તુમ્હારા,
મુશકીલ-કુશાહ કીજે દોનોં જહાંમેં મેરી,

મુશકીલ-કુશાકે દીલબર સુલતાને દીં હમારા,
લીલ્લાહ અર્ઝ મેરી મખદુમે પાક સુનીયો.
દર પર ખડા મુનવ્વર કેહતા હે યે બિચારા.

ગઝલ.

આકર તુમ્હારે દર પર બદનામ હો-ચુકા હું,
મેરી ખબર લો ખાજા ના-કામ હો-ચુકા હું.
સોંપા હું તુમકો પ્યારે દુન્યા વ દીંકી કુંજી.
અબ પાસ મેરે કયા હે બે-દામ હો-ચુકા હું,
પરદા ઉઠાઓ રૂખસે મુખડા દીખાઓ ખાજા,
મેં ઇશ્કમેં તુમ્હારે ગુમ-નામ હો-ચુકા હું.
હે લાજ મેરી તુમકો તુમ લાજ રખીયો મેરી,
મુજકો યેહી હે ખાજા ગલે-હાર હો-ચુકા હું.
મહમુદ જબ મીલા હે એક જામે વસ્લે ખાજા,
મખમુર મસ્ત મેં અબ એક જામ હો-ચુકા હું.

ગઝલ.

મસ્તે અલસ્ત મુજકો સાકી બના રહા હે.
આંખેં મીલા મીલાકર બે-ખુદ બના રહા હે.

વોહ મસ્તે નાઝ મુજકો પ્યાલા પીલા રહા હે.
જોશે બહાર હે ફીર કાલી ઘટાકે સદકે,
જોકે શરાબે મસતી ફીર ગુદ ગુદા રહા હે.
છન છનકે નુર ઉસકા ફયલા હે સબ જહાંમેં,
પરદેમેં બયેઠ-કર વોહ જલવા દીખા રહા હે.
હર રંગમેં નીહાં હે હર શકલમેં અયાં હે,
આંખોમેં બસ રહા હે દીલમેં સમા રહા હે.
વોહ ઝારો ના-તવાં હે બીમારે ગમ ઇલાહી,
હર સાંસ ચુટકીયોંમેં તનકો ઉડા રહા હે.
ફિલ-ઝનમેં પડ ગયા હે દીલ ચાક ચાક હોકર,
શાનેસે આજ કોઇ ઝુલફેં બના રહા હે.
કીસને દીખા દીયા હે યા રબ જમાલ અપના,
કયું આજ શકલે મુસા ગશ મુજકો આ રહા હે.
મરકદમેં સો રહે હેં હારે થકે હુયે હમ,
કયું આજ શૌરે મેહશર હમકો જગા રહા હે.
દે-દેકે રંજ રૌનક ઇસ ઇશ્કને મીટાયા,
આગાઝ કયા રહા થા અંજામ કયા રહા હે,

ગઝલ.

પીલાકર બા-દ-યે વહ-દતકા મુજકો કોઇ પયમાના,
બનાદો બંધ મેરે આજ મુઝેબી અપના મસ્તાના.

ખડી રેહતી હેં હરદમ બા-અદબ તાઅઝીમસે પરીયાં,
સુલેમાના તેરા દરબાર હે યા પરી-ખાના.
નહીં દેખા જો વોહ શમએ જમાલે ખાજગે અજમેર,
જલા કરતા હું સોઝે ગમસે હરદમ મીસ્લે પરવાના.
ખયાલે ઝુલ્ફને ફુરકતમેં દીખલાઇ પરેશાની,
દીખાદો રૂયે તાબાં આપકા હું મેં ભી દીવાના,
પડહે જીસ વકત અવસાફે ગુલે બાગે નબી મેને.
ગુલીસ્તાંમેં દીલે બુલબુલ હુવા સુન સુનકે મસ્તાના.
મેરે ઘર જલવે અફ્રુઝા હોંગે કબ યા રબ.
નહીં માઅલુમ કબ હોગા મેરા પુર નુર કાશાના,
જો કુછ દીલ પર તજમ્મુલસે ગુજરતા હે વોહ અઝહર હે.
સીવા તેરે સુનાયે કીસકો જાકર અપના અફસાના.

ગઝલ.

મોઇને કુતબે હીદુસ્તાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં,
વહીદે મૌજદે ઈરફાં મોઇનુદ્દી ચીશતી હેં.
અમારે દી મુરીદે હઝરતે ઉસમાન હારૂની.
હબીબે ખાલીકે સુબહાં મોઇનુદ્દી ચીશતી હેં,
હકીકતમેં તરીકતકા હુવા હે ખાતીમા ઉનપર.
અજબ હાદી અજબ જીશાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.

તાઆજજુબ ક્યા અગર ફકરો તવક-કલ ઉનપે નાઝાં હો,
કે. શાહે કોશ-વરે ઇરફાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
મોહબ્બત ચાહીયે દીલસે હરએક અહલે રીયા-ઝતકો,
કે મહબુબે શાહે મરદાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
કરે ક્યું કર ન અહલે ફક તવાફે મરકદે અનવર,
સબોંકે કિબ્લયે ઇમાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.
મુનાસીબ હે રૂજુએ દીલ ઉન્હીંસે તુભી રખ સૈયદ,
કે અહલે માઅરેફતકી જાં મોઇનુદ્દીન ચીશતી હેં.

ગઝલ.

બનું કીસ મોંહસે મેં શયદા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા,
મગર ખાદીમ હું ઓર બંદા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
જહાંમેં હો કે પયદા કુછ નહીં દેખા નહીં દેખા,
ન-દેખા હમને ગર રૌઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
મીટી ઝુલમત હુવા ખુરશીદે દીને મુસતફા રૌશન,
જો ચમકા હીંદમેં જલવા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તડપ ઉઠઠે હજારોં સુફીયાને બા-સફા સુનકર,
ઝબાં-પર નામ જબ આયા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ફીરા કોઇ ન સાયેલ જો સવાલ ઉનસે કીયા પાયા,
વોહ હે ફૈયાઝ દરવાઝા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
કરીબે રૌઝા જબ હમ ઝુમતે પહોંચે તો સબ બોલે,
વોહ આયા દેખો મતવાલા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
વલી-અલ્લાહ જીતને હેં વોહ સબ મહકુમ હેં ઉનકે,

વોહ હે શૌકત વોહ હે રૂતબા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
ઇલાહી ઇસ કદર મસતે શરાબે ઇશ્કે ખાજા હું,
કહેં સબ મુજકો મતવાલા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.
તજમ્મુલ ફઝલે ખાલીકસે મુરીદે બે-નવા હું મેં,
જનાબે ગૌસે આઝમકા મોઇનુદ્દીન ચીશતીકા.

ગઝલ.

વીલાયત સબપે ઝાહીર હે કરામત આશકારા હે,
તેરી દરગાહ બહરે રહમતે હકકા કીનારા હે.
દીગર ગું હાલ અબ ફરતે મોહબ્બતસે હમારા હે,
વહાં જાનેકી કુદરત હે ન યાં રેહના ગવારા હે.
મોઇનુદ્દીં મોઇનુદ્દીં હે વીરદે ઝબાં હરદમ,
યે નામે પાક ગોયા ઝીંદગાનીકા સહારા હે.
બજા હે ગર તુઝે રૂકને રૂકીને માઅરેફત કહીયે,
નબીકા લાડલા હે ખાલીકે અકબરકા પ્યારા હે,
ન છોડા નામ ખુદ-બીનીકા મયદાને તરીકતમે,
હકીકતમેં તુમ્હીને નફસે અમ્મારાકો મારા હે,
હુયે હેં ગર્ક હમ ઇશ્કે મોઇનુદ્દીન ચીશતીમેં,
અજબ હાલત હમારી હે અજબ નકશા હમારા હે.
ખુદાકે વાસતે યા શાહે દીં ઉસકી ખબર લીજે,
જીસે કેહતે હેં સાબીર વોહ જમીલ અહમદ તુમ્હારા હે.

ગઝલ.

દીખલા જમાલ અપના હુસ્નો જમાલ-વાલે,
મહવે કમાલ કરદે અય પુર કમાલ-વાલે,
મુજકો અસીરે દામે ગેસુ બના રખા હે,
બે-ચયેન કર રખા હે પેચીદા બાલ-વાલે.
બાંકી અદાયેં તેરી કરતી હેં દીલકો ઝખમી.
કર શાદ વસ્લસે અબ શીરીં મકાલ-વાલે.
સુરતમેં તેરી ખાજા હે નુર મુસતફા-કા.
કેહતે હેં કાલ વાલે કેહતે હેં હાલ-વાલે.
જીનકો નહીં હે ઇરફાં હરગીઝ નહીં વોહ ઇનસાં,
કેહતે હેં યે બા-ઇમાં અહલે કમાલ-વાલે.
પીસે શરાબે ઉલફત આઝાદ મસ્ત હોજા,
વર ન હસદ કરેંગે સબ પોરતુગાલ-વાલે.

ગઝલ.

કબ તક સીતમ ઉઠાના જાનાં જવાની પનમેં,
અબ છોડ દે સતાના જાનાં જવાની પનમેં.
જબસે હુઇ મોહબ્બત તુમસે અય આહે તીલઅત,
હે ગમકા દાગ ખાના જાનાં જવાની પનમેં.
અય તુઇ કયા કહું મેં તારે નઝરસે તેરે,

દીલ હો-ગયા નીશાના જાનાં જવાની પનમેં.
નાહક હો મોહ છુપાતે શરમો હયાસે હમસે,
હે જાનતા ઝમાના જાનાં જવાની પનમેં.
ઘરબાર માલો દૌલત તુઝ-પર નીસાર કરકે,
અબ જાનો-દીલ ગંવાના જાના જવાની પનમેં.
મઝહરકો વસ્લ તેરા હરગીઝ હુવા ન હાસીલ,
દર દરકી ખાક છાના જાનાં જવાની પનમેં.

ગઝલ.

દીલો જાન મેરા લેકર દીલબર કહા ગયોરે,
મુઝકો બનાકે મુઝતર દીલબર કહાં ગયોરે.
કાબેમે તુજકો ઢુંઢું યા બુત-કદેમે અય બુત,
જાઉં કહાં કહાં પર દીલબર કહાં ગયોરે.
ફુરકતમેં ઉસ પરીકે દીવાના વાર બન-બન,
કેહતા ફેરા હું દરદર દીલબર કહાં ગયોરે.
હે વક્તે નઝએ લબ પર મેરે કે આઓ પ્યારે,
મેં દેખલું નઝર ભર દીલબર કહાં ગયોરે.
અબ તો ખબર લો આકર વોહ ઇશ્કકા જીગર પર,
કારી લગા હે ખંજર દીલબર કહાં ગયોરે.
ઉલફત બઢાકે પ્યારે હમસે હુયે કીનારે,
હયરાં બહોત હે મઝહર દીલ-બર કહાં ગયોરે.

ગઝલ.

ખાજા પીયાસે હમરી અબતો લગન લગી હે,
સૌતનકે તન બદનમેં યાસે અગન લગી હે.
છતીયાં લગા મુરારી ચેરી હું મેં તીહારી,
અગની બુઝા હમારી દાસી ચરન લગી હે.
ખાજા પ્યારે આજા નયનુનમેં તુ સમા જા,
દીલમેં તુ ઘર બના જા આસા મોહન લગી હે,
અંખીયાં ફીરા ન હમસે જર જાઉંગી મેં ગમમેં.
દંડવત કરકે પ્યારે ચેરી ચરન લગી હે,
અજમેર વાલે રાજન સુરત દીખાદે મોહન.
નયનાં તીહારે કારન હમરી ગગન લગી હે,
ખુશીયાં મના રહા રહા હે જીયરા લુભા રહા હે.
દીલકો તોરી ગલીકી જબસે પવન લગી હે,
સુફીકા મન હરાના તબસે હુવા દીવાના.
જબસે પીયા અય ખાજા તોરી ફબન લગી હે,

ગઝલ.

રૂકતા ખુદા હે દીલમેં ન ઘભરાયે મોહંમદ,
બખ્શુંગા ઉસીકો જીસે ફરમાયે મોહંમદ.
મુસાફ લીયે મેને હે કાહે દુર બનાયા,

ઔર અરશી મોઅલ્લાપે રખી જાયે મોહંમદ.
ખખશુંગા મેં એક એકકો રોજે હશરમેં,
ઉમ્મતકે ગુનાહોંસે ન શરમાયે મોહમદ
દામનમેં છુપા લે મુઝે દામનમેં છુપાલે,
પરદા મેરે અયબોંકા ન ખુલ-જાયે મોહંમદ.
ઝખીલ મોહંમદ હૈં મેરે અર્શકે તારે,
પુરી ન કરૂં ક્યું મેં તમન્નાયે મોહંમદ.

દાદરા.

મઝા દેતે હે ક્યા ખાજા તેરે બાલ ઘુંઘર-વાલે,
મેં જાનેકી કરતા હું અ સ, ખાજા ક્યું નહીં બુલાતે પાસ,
તેરે તરફસે ખાજા મેરે દીલમેં પડ-ગયે લાલે-મઝા.
મેં જાઉંગા અય યાર, મેરે ખાજાકે દરબાર,
હમ ફીરેંગે દોનો યાર, દોનોં હાથ ગલેમેં ડાલે-મઝા,
યાકુબ ચલો તુમ યાર, અપને ખાજાકે દરબાર,
યેહી મેરે અરમાન જબ નીકલે દીલસે નાલે-મઝા.

કેહેરવા.

અપને ખાજાકી જોગન બની, જોગન બની બેરાગન
બની-એતો.
ઝુલ પસીના ટુરકા-રે, બોયા ચંબેલી ફુલ,

સબ સખીયન મીલ સેહરા ગુંથે પેહને નબી રસુલ—મેં તો.
પત્તા ટુટા ડાલસેરે લે — ગઇ પવન ઉડાયે,
અબકે બીછડે ફબ મીલેંગે દુર પડેંગે જાયે—મેં તો.
ડોલા અંદર સજ રહા હે બહાર ખડી હે બરાત,
ચારોં પાયે ઉઠ ચલે તો કોઇ ન આયા સાથ—મેં તો.
સોના લેને પીયુ ગયેરે સુના કર ગયે દેસ,
સોના લીયે પીયુ નહીં આયે ભગવા દે-ગયે ભેસ—મે તો.

ઠુમરી.

આન પડી દરબારે ખાજા, તોરે નગરમેં તોરે શેહરમેં—આન.
ઉંચાસા કોટ બીલન દરવાજા, નોબત બાજે બહાર ખાજા—આન.
ખાજાકે દરપે સીસ નવાઉં, તુમહો ગરીબ નવાઝ ખાજા—આન.
સીડી સીડીપે માલન બયઠી દેત હે ફુલનકા હાર ખાજા—આન.

ધુરપદ.

વારી જાઉંરે ખાજા પ્યારે તુમ-પર વારનારે, તુમ-પર વારનારે.
ઉસમાનકે પ્યારે રાજ દુલારે, મેં તુમ-પર બલહારે,
દરસ દીખાદો બહરે ખુદા વોહ યારનારે—વારી.
રશકે ફીમયા વોહી બશર હે. લુત્ફકી જીસપર તોરી નઝર હે
હે સબસે બડહકર બેહતર તોરા દરબારનારે—વારી
હીજમેં તોરે ચયેન ન-આવે, નીસદીન મોરા જીયા ઘબરાવે,

રોવત કલ-પંત હું મેં તોરે કારનારે—વારી.
આનકે દરપર સરકો નવાઉં, રીઝપે તોરે બલબલ જાઉં.
કુરબાન હે તુમપર કાબીલ અય સરકારનારે—વારી.

કેહેરવા.

અજમેર વાસે ખાજા પીયા—ખાજા પીયા મોરે ખાજા પીયા—
અજમેર.
તરસત હેં અંખીયાં તોરે દરસકો—અબ તુ ખુદારા શીકલ
દીખા—અજમેર.
સુલતાને દીં અબ લુત્ફો કરમસે—દરકા તુ અપને ખાદીમ
બના—અજમેર.
નયન—નનમેં ખાજા નીંદ નહે, હે—જબસે તસબ્બુર તેરા હુવા—
જીસ પર ફીદા હેં જીન્નો બશર, સબ—વોહ પ્યારી સુરત હમકો
દીખા—અજમેર.
કાબીલકો દરપે ખાજા પીયા અબ જલદી બુલાલે બહરે ખુદા—
અજમેર.

દાદરા.

તુમ હો ખુદાકે વઝીર, તુમ હો ખુદાકે વઝીર—હમારે ખાજા.
હીજમેં તેરે તડપ રહા હું, દીલકો નહીં મેરે ધીર—હમારે ખાજા.
મેરી ખબર લો સુલતાને આલમ, હુવા રંજો અલમમેં અસીર—
હમારે ખાજા.
કાબીલકો દરપર અપને બુલાલો, અય મેરે પીરાંકે પીર—હમારે.

સમાપ્ત શુભં.